Ն° 734 — 1879 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 10 ԲԱՂԱՐ ԷՐԹԼՈՒ — ԻՒՂԻՒՆՃԻՒ ՍԷՆԷ

ԹԷՐՃԷՄԱՆԸ ԷՖԷԳԱՐ

ՄԷՎԱՏՏԻ ՀՕԼԻՊԻԳԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՄԻԼԻՈՆԷ

ՎԷՔ ՍԱՒԻԼԷՅԻ ՃԱՄԻ ԵՒ ՎՄԻ ԳԱԶԷԹԱ ՏԷՐ

ԱՊՕՆԷ ՓԻՇԱԹԼԱՐԸ
Մէճիտիյէ 20 դրուշտան
ՍԹԱՄՊՈԼ ԻՉԻՒՆ
Պիր սէնէլիք . . . 200 ղ.
Ալթը այլըգ . . . 100 »
Իւչ այլըգ . . . 55 »
ՎԻԼԱՅԷԹ ԻՉԻՒՆ
Բօլթա իլէ իրսալ օլունճագ-լար իչիւն
Պիր սէնէլիք . . . 230 ղ.
Ալթը այլըգ . . . 120 »
Իւչ այլըգ . . . 60 »
Մէճիտիյէ 1 դրուշ

ԻԼԱՆԱԹ ՓԻՇԱԹԼԱՐԸ
Պէհէր սաթրը իչիւն
1 վէ 2 վէ 3 ինճի սանիթէ 5 ղ.
4 իւնճիւ սանիթէյէ . . 2 »
ԻԽԹԱՐ. Պանգա, Շիրքէթ վէ ուսմուրու սարրաֆիյէյէ այիտ, 2 յէ 3կ ճ՚ւնճ սանիթէյէրէ 6 ղ.
4 իւնճիւ սանիթէյէ . . 4 »
Զիյատէ միւտաէթ իչիւն իլանաթա այրը բազարլըգ օլուր:
Մէվատտը նաֆիյա տայիր պէնպէր մէճմանէն գապուլ օլունանագ վէ տէրճ օլունմայան էվրագ, իատէ օլունմայանագ:
Մէճիտիյէ 1 դրուշ

Իսարէիանէսի վէ մանթպասը, Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ էսկի Պապը Զապթիյէ սօգաղը քէօշէսինտէ նումէրօ 8 տէ տիր: — Ղազէթաներն ումուրու իտարէ վէ թարիրիյէսինէ Լայիտ քեաֆիֆէյի մէվատտ հագգընտա, Միւսիրի ղազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունանագը կիպի, քեաֆիֆէյի մէքեաթիպին տախի անրն նամրնա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա էտէր:

ԱՍԻԹԱՆԷ 10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ԻԹԱՐԸ ՄԱԽՍՈՒՍ

Սէնէ պաշը թագարրուպ իթ-տիկի ճիհէթլէ մանթպասըզճա պիր թագըմ մէսաբիֆին թէվի-յէսի լազըմ կէլուպ, պէզիմ իսէ պու արա զիյատէսիյլէ միւզայէ-գամըզ պուլունտուղունտան, ըս-թամպօլ վէ թաշրա ապօնէլէրի-միզտէն հէր քիմ սպօնէ պէտէ-լինի չիմտիյէ գատար թէէտիյէ իթմէմիշ իսէ, պիր ան եվվէլ լուլթֆէն իրսալ իթմէսի ըիճա, վէ աբսի թագտիրինտէ, արթըգ կա-զէթասը կէօնտէրի մէյէճէկի իլան օլունուր:

Պու միւնասէպէթլէ պիր սէնէ իչիւն ապօնէ օլմագ իսթէյէնլերէ տէ երինէ «Ֆիլանթուն Պէյ» հի-քայէսինին մէճճանէն վէ իբրա-մէն իթա օլունմասընտա տէվամ օլունտուղու իխթար վէ պէյան դէլընուր:

ՀԱԼԸ ՀԱՋԸՐ

Ումումի բօլիթիգա ալէմինի Աֆղանիսթանտա եէնիտէն զու-հուր իտիւպ կիւնտէն կիւնէ արթ-մագտա օլան իխթիլալ իլէ, Ռու-սիատա կէօրիւնէն Նիհիլիսթ հա-բաքաթը վէ հիւքիւմէթին պու-նա գարշը կէսսէրտիյի չիտտէթ-լի մուամէլէլեր իշղալ իթմէքտէ տիր:

Իրլանտա մէսէլէսինտէն թէլէկ-րաֆլար հիչ պիր խապեր վէրմէ-տիքլերինտէն, պու մէսէլէնին նէ հալ քէսպ իթտիյի մալիւմ տէյլ իսէ տէ, պէրթարաֆ իտիրմիշ օլ-մասը բէք տէ մէմուլ տէյիլ տիր:

Ինկիլթէրրայը չիմտիքի հալտէ մէշղուլ իսէն չէյ Աֆղանիսթան մէսէլէսի տիր. հաթթա սէրպէս-թի թարաֆտարլարը տախի՝ Իր-լանտա էրպապը իխթիլալընը իլ-թիզամ իթմէքտէն սարֆը նազար իտուպ, Ինկիլիզ ժէնէրալլարընն Աֆղանիսթանտաքի չիտտէթլի մուամէլաթընա, վէ դապինէթօ-նուն պու պապտէքի մէսէլէքինէ լթիրազ իթմէքտէ տիրլէր:

Հագիգաթէն Ինկիլիզլէր Աֆ-ղանիսթանտա էն միւթէպէր վէ էն պէյիւք զէվաթը թուտուպ աստրգտան սօնրա, չիմտի տէ քէօյլերի եագըպ էհալիյի չօլուգ չօճուգլարը իլէ գարլարընը իչին-տէ պրագմաղլէ Ասիանընն օրթա-սընտա էվրօբա մէտէնիյէթինի կէսսէրմէքտէ տիրլէր:

* * *

Եունան մէսէլէսինին հալի ի-չիւն, գօմիսիօնուն 10ունճու տէ-ֆա օլարագ կէչէն ճումա իր-թէսի կիւնիւ իճթիմա իթմէք իւզրէ պուլունտուղունու, վէ անճագ պու իճթիմաընն տա վու-դունտէն էմին օլմասընը զէմրզը պէէան իթմիշ իտիր:

Հագիգաթէն իճթիմա թէէսիր օլունմուշ, վէ նէ վագթի վագը օյանճաղը տախի պէէան օլունմա-միշ տրը:

Անլայընտըզընա կէօրէ, Եունան գօմիսէրլերի պու թէէսիրաթընն իւզէրինէ՝ Պապը Ալիյէ պիր նօ-թա վէրիպ, էկէր օնունճու իճ-թիմատա Օսմանը գօմիսէրլերի թարաֆընտան գաթի պիր հու-տուտա պէյան օլունմագ իսէ, գօ-միսիօնա խիթամ վէրիպ, հարէ-քէթ իթմէք իւզրէ տէվէթը մէթ-պուալարընտան թալիմաթ իսթէ-սիքլերինի պէյան իթմիշլէր տիր:

Եունանա վէրիլէպիլէճէք եէր-լէր հագգընտա մէճիլսը խասը վիւքէլատա միւզաքէրաթ ճէրէ-եան իթմէքտէ օլուղու կիպի, Եունան գօմիսէրլերինին վէրսիքլերի պու պէյաննամէլէր տախի օլատա միւզաքէրէ ալընտա պուլունտուղունտան, Օսմանը մուրախասալարընն օնունճու իճ-թիմատա գաթի պիր հուտուտ կէսսէրէպիլմէլերի մէճլիսը խաս-ճա պիր գարար վէրիլմէսինէ միւ-թէվագգըֆ տը:

Հէր հալտէ Եունան գօմիսէր-լերի չիմտիքի հալտէ Եունանա ֆիլան վէ եա ֆիլան եէրէ գա-տար վէրիլմէսինի իսթէմէյիպ, միւճէրրէտ պու մէսէլէնին պիր սաաթ էվվէլ խիթամ պուլմասը իչուն, հէր նէրէտէ օլուր իսէ օլ-սուն՝ պիր հուտուտ կէսսէրիլ-մէսինի թալեպ իթմէքտէ պու-լունտուղարընտան, պու թա-լէպլերինին հագգը օլտուղու ին-քեար օլունանագ:

Հէր նէ գատար քի խարիճիյէ նազրը Սավա բաշա հազրէթլերի Եունան մուրախասալարընա կէօն-տէրտիկի պէյաննամէտ՝ մէսէլէ-նին իբի տէվէթի արասընտա հալ օլունմասը ֆայատէրինտէն պահս իթմիշ, վէ պինտէն ատէյ՝ ճաճէ-լէ իթմէյիպ գօմիսիօնուն պո-զուլմասընա սէպէպիյէթ վէրմէ-մէրինի ըիճա իթմիշ իսէ տէ, պիր թարաֆտան տա էվրօբա տէվէթլերի պէյնինտէ պու պապ-տէ թէվասսութ իթմէք իւզրէ մուխապէրաթ ճէրէեան իթմէք-տէ պուլունտուղունտան, էկէր գօմիսիօնուն իճթիմարը պէջլէ հաֆթատան հաֆթայա թէէսիր օլունուր իսէ, գօմիսիօնուն թա-պիաթը իլէ հալլ օլունմասը՝ յա՝ մէսէլէյէ էվրօբա տէվէթլերի թարաֆընտան պիր դարար վէրի-լէճէյի չիւպհէսիզ տիր:

Սօն թէլէկրաֆլարա պու թէ-վասսութ հագգընտա՝ իւչ տէվ-լէթ եանի, Ինկիլթէրրա իլէ Ռուսիա վէ Իթալիա տէվէթլերի թարաֆընտան Ֆրանսանընն նօ-թասընա պիր ճէվապ վէրիլիպ վէրիվէտիյի պէյան օլունմամիշ տրը:

* * *

Կուսինա մէսէլէսի զանն օլուն-տուղու գատար գօլայ հալլ օ-լունճագ կիպի կէօրիւնմէյօր: Մուխթարբաշա հազրէթլերի խայ-լը վագթատան պէրու Ռիւլզէրին-տէ պուլունուպ, պիր ըիվայէթէ կէօրէ, Իբէյէ տախի կիթմիշ իսէ տէ, Կուսինա իլէ Եագօվա վէ Ի-բէք Արնաուտլարընը մուգավէ-մէթ նէյէթինտէն վազ կէչիրմէյէ մուվաֆֆագ օլամամագտա իմիշ:

Հաթթա քէնտիլերի Ռիւզէ-րինտէ բուէսսայը գանտըրմայա չալըշմաղլա մէշղուլ պուլունտու-ղու հալտէ, Կուսինատա Արնա-ուտլար իլէ Գարատաղլըլար պէյ-նինտէ եէնիտէն պիր մահարէպէ վուգու պուլտուղու մէրվի տիր:

Պիր ըիվայէթէ կէօրէ, Կուսի-նալընը Մուխթարբաշանընն թէր-լիֆինէ ճէվապէն, մուահիմ քի տէվլէթ Պէրլին մուահէտէսինի իմզա իտերէք Կուսինա իլէ Ռլա-վանընն Գարատաղա վէրիլմէսինէ ըիզա կէօսթէրմիշ տիր, քէնտի էլչիներին արթըգ տէվլէթը Օսմա-նկէ թէպասասընտան օլմայըպ, Գարատաղ թէպասասընտան օլ-տուղարընը, վէ քէնտի հիւքիւ-մէթը մէթպուալարը ալէյհինտէ գըյամ իթտիքլերի հալտէ, տէվ-լէթը Օսմանկէնին գարրշմա-հագգը օլմասընը, վէհասը Պապը Ալիյի թանըմայըպ, իխթար վէ նասիհաթլարընը տինլէմէյէ-ճէքլերինի պէյան իթմիշլէր տիր:

Էկէր պու ըիվայէթ սահիհ ի-սէ, մէսէլէ հագիգաթէն պէօ-յիւք պիր էհէմմիյէթի քէսպ իթ-միշ օլուր:

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Ամէնս Հաւս
(Գու-սադ կէնտ Բեյլերոբը)

Լիսս 21 դեկտ.

Մալիյէ Նազրը Սրբ Սթաֆօրա Նօրթդօթ տիւն ադշամ իյրատ իթմիյի պիր Նուրթդոտա պէէան իթմիշ տիր քի, Ինկիլթէրրա՝ Թիւրքիատա վատ օլունան ըլա-հաթըն իճրաաը իչիւն երինէ ըս-ըար իտէճէք տիր: Պունտան մա-տա տէմիշ տիր քի, Ինկիլթէրրա Աֆղանիսթանը իլհադ իթմէք ազ-մինտէ պուլունմայըպ, պու մէմ-լէքէթի հէր մուխթարաի խա-ըիճիյէ ալէյհինտէ մուհաֆազա իթմէք իսթէէօր:

Խարիճիյէ միսիթէչարը Մ. Գուրդ տախի տինքի կիւն Լիտասէ պիր Նուրթդ իրատ իտերէք, Լօրտ Գի-զընֆիլտին բօյիթիգասընը մու-տաֆէա իթմիշ տիր: Միշարիլէյհ Մ. Գուրդ տէմիշտիր քի, կէչէն մու-հարէպէ եիզինտէն Էվրօբանընն պաղը գըթասընտա էլան իխթի-լալլեր մէվճուտ տրը. ահվալէ պաղըլըը իսէ պիր մուամէլէի գա-վիյէ վէ իհթիյաթքեարանէ լա-զըմ տրը. Ինկիլթէրրա սուլհ ու սալահընն պաղասընը արզու վէ իւմիտ իտէյօր. Ռուսիայա կէլինճէ, օրատաքի իխթիլալմը ավկրէյէ պիզզաթ Զարտան զիյատէ պաղը չանվէ մանընպ հարիլէրի թարա-ֆընտան սէպէպիյէթ վէրիրմիշ տիր: Միւսթէչարը միշարիէյ-հին քէլամը նիհայէթ շուրայա միւնճէրը օլմուշ տուր քի, Լօրտ Գիզընսֆիլտին բօյիթիգասընը թերք իթմէք՝ Ինկիլթէրրայը պիր մուհարէպէ մուխթարասընա վէ եախօա պիր մէզէլէթէ կիրիֆ-թար գըլմագ տիմէք օլաճագ տրը:

Գալքիւթա 21 դեկտ.

Ժէնէրալ Բօպէրթս 18 թարի-խիյէ պիր թէլէկրաֆ եաղարադ, Ժէնէրալ Կուկըն տէրգադպ Բեա-պիվէ տօղրու իլերիլէմէսինի թա-լեպ իտիյօր. զիրա Ժակտայաք ի-լէ Քեապիլ արասընտա հիչ պիր տիշման պուլունմամագտա տրը: Ժէնէրալ Բօպէրթս իշպու թէլէկ-րաֆընտա իլավէթէն պէէան ա-տէօր քի, Ժէնէրալ Կուկ միւ-վասէլէթ իտինճէ՝ քէնտիսի տէ քեապիլ ճիհէթինտէ ահվալէ հիւքմ իտէպիլէճէյինի իմիտ ի-տէր: — Պինապէրին ժէնէրալ Կուկ՝ պու կիւն 1400 քիչի իլէ եօլա չըգմըշ տրը: Պունտան մատ-տա եօլատա տա տոհա 700 քիչի ալաճագ տրը:

Լոնտրա, 21 դեկտ.

Իւմիտ Պրունընտան 2 դեկտ. թարիխիյէ կէլէն պիր թէլէկրա-ֆա կէօրէ, Նոյ. 28տէ Ինկիլիզ ասքերի՝ Թրանսվաալա իսեան իթմիշ օլան Պոէրլերին պէօյիւք մերքեզի պուլունան Ակգօսէնի չէհրի իւզէրինէ հիւճում իտուպ զապթ իթմիշ տիր:

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Արապի տալը ճէպտա օլմագ միւնասիպէթինէ իճրասը միւթատ օլան Ռիքեապ բէմի պու կիւն վուգու պուլաճաղընտան, վիւ-քէլա վէ ըիւթպէի պալայէ գա-տար ըիմալը տէվլէթ վէ իւլէմա վէ ասքերիյէտէն զէվաթը քիրամ Մապէյնը հիւմայունա ադիմէթ իտուպ խաքիրան Շահանէյէ եիզ սիւբէճէքլէր տիր:

Քէզալիք միւլը միւխթէլիֆէի զայրի միւսլիմ բուէսսի բուհա-նիյէլերի տախի պու կիւն սաաթ պէշ բատտէլերինտէ, եաբընը օլ-տուգլարը վէ նիշանդարընը համիլ պուլունտուգլարը հալտէ Մա-պէյնը հիւմայունա կիթմէեէ տա-վէթ օլունմուշ օլտուգլարընտան, տավէթը մէգքիրէ մուճխլինճէ, բուէսսի միւշալիյէյհիմ հաղա-բաթը տախի բէմը մէգքիրտէ պուլունուպ, թէպրիքի սալը ճէ-տիա իտէճէքլէր տիր:

Իշպու ըիքեապ բէմմինէն տօ-ղայը պու կիւն Պապը Ալի վէ տէ-վայիրի սայիրէ թախիլ օլունմուշ տրը:

—Ցիւն մէճլիսի վիւքէյատէ մէ-վատտը միհիմմէ վէ Եունան մէ-սէլէսի իւզէրինէ միւզաքէրէ օ-լունուպ, Սաֆվէթ բաշա հազ-րէթլերի տախի հազը պուլուն-մուշ տրը:

Ճումատա իրթէսի կիւնիւ իճթի-մա իտէն ֆէվզելատէ մէճլիսի վիւքէյա տախի թէնտիգաթը ասա-քերիյէ լայէհասընը թէտգիգ իլէ գանունը էսասիյէ թաթպիգ իթ-միշ տիր:

—Կէչէն սալը ադշամը Օսմանը պանգասը միւտիրի Մ. Ֆօսթերէ իքրամէն Եըլտըզ սէրայընտա պիր զիյաֆէթ վէրիլուպ, միւտիրի միւշարիէյհ՝զաթը հազրէթը Շեհ-ըիյարինին սաղ թարաֆընտա, վէ սատրը էսպագ խայրէտտին բաշա հազրէթլէրի տախի՝ սօղ թարա-ֆընտա օթուրմուշ, վէ վիւքէյա-տէն պաղըլարը տախի հաղը պուլունմուշ տրը:

—Մ. Միշէլին ըբխթըմ լայէհա-սընին պաղը վէ տահա տօղրուսը հէր նօգթասընը թէտգիգ իթմէք իւզրէ, հիւքիւմէթը Սէնիյէ՝ էճ-նէպի վարօր գարատանլարընտան վէ պաղը երպապը վուգուֆտան իպարէթի պիր գօմիսիօնը թէշ-քիլինէ գարար վէրմիշ տիր:

—Զաֆ նամ իթալիա կէմիսի Օտէսատան կէլիր իբէն Ահէօլու Պուրկազը այրգալարընտա զարդ օլմուշ տրը: Քէզալիք Լ-էվ-նամ տիկէր պիր իթալիա սէֆինէսի-նին Օչագօվատա պաթմըշ օլտուղու իսապէր վէրիլիյօր:

—Սթամպօլ 4 ինճի վէ 3 ինճի թի-ճարէթի մահքէմէլերինին մէսալի-հի 2 ինճի վէ 3 ինճի թիճարէթի մահքէմէլերինտէ բուլէթ օլուն-մագ իւզրէ մէգքիւր մահքէմէլերէ Պէյլոզ վէ Եէնիքէօյ պիտատէթ մահքէմէլերի լազգ օլունմուշտուր: Անճագ պու դապիտէն օլան տուտա ասհապընն իւ՚իտտար վէ եա պէյ օղլու մահքէմէլերինէ կիթ-մէյէ մէճբուր օլմա ամր իչիւն մէգքիւր իքի մէվգիտէ մուվագ-գաթէն պիրէր սուլհ մէմուրը պուլունտրրրլաճագ տրը:

—Մէյանիք վիլայէթինտէն զա-խիրէ իխրաճընընն մէճմուլէթի ֆէսխ օլունմուշ տրը:

—Նամրգ լայա հազրէթլերի, էյլի արթմրշ սէնէտէն պէրու տէվ-լէթէ իթտիկի խրտամէթտէն տօլա-յը, պու տէֆա իմթիյազ նամ նիշանը ալիյէ նայիլ օլմուշտուր:

Պու Նիշան Օսմանը տէվլէթի-նին էն պէօյիւք նիշանը օլմագ իւզրէ եէնի իհսան օլունմուշտուր:

—Թէրէ պայընտա մուգատտէ-մա թէլլկրաֆխանէ պուլունմուշ օլան պէօյիւք խանէ, հիւքիւմէ-թը Սէնիյէ թարաֆընտան քիւ-շատ մուգարրէր պուլունան թի-ճարէթի մէքթէպինէ թարտիս օ-լունմագ իւզրէ, պու կիւնլերտէ քիրալանճագմըշ:

—Պաշ վէքիլ բաշա հազրէթլերի, քէնտիլերի իլէ միւլագատ ար-զիւսինտէ պուլունճագ զէվաթը ճումատա իրթէսի վէ չարշընպիհ կիւնլերի սապահլայընն ալաֆրանկա սաաթ 9 պուչուգտան 11 պու-չուղա գատար դապալ իտէճէք-լէր տիր:

—Տէրսաատէթտէ լիսանը Արէ-պի իլէ նէչր օլունմագտա օլան Լ-ուէմ կազէթասը, Մըսըր խրտի-վիյէթի հագգընտա պաղը թիւ-բահաթ նէչր իլէմէքտէ օլտուղունտան, կազէթայը մէգքիւրն Մըսըրա կիրմէսի մէն օլուն-մուշ օլտուղունտան, մէգքիւր կա-զէթանրն սահիպի իմթիյազը Ապ-տուլլահ էֆ. մէմլիքի Օսմանիյէ-տէ չըգան պիր կազէթանրն՝ մէ-մլիքի Օսմանիյէտէն ատտ օլուն-ման Մըսըր իւլքէօ՚նէ մէնը տիւ-խուլի մուվաֆֆըգը ատլ ու հագգ օլմատրդ՚ատա տայիր պաշ վէքա-յէթ՚ մագամը ալիսինէ պիր ար-զուհալ թադտիմ իթմիշ տիր:

—Կէչէն կիճէբի պօրատա Ֆէ-րիքէօյիւնտէ վէ սայիր մահալլեր-տէ տախի պաղը գուլիպէ վէ տի-վարլար միւնճէհտիմ օլմուշ տուր:

—Զաթը սամիյի հազրէթը վէ-քեաղէթքէնահիյէ պիր գրթա մու-ըասա նիշանը ալիի Օսմանի իհ-սան պույրուրմուշ տուր:

—Գանլըճա ահալիսինտէն ալ-թը քիչի տէնիզտէ պիր պէօյիւք գրլըճ պաղը գէօրէրէք, ալմագ իչիւն պիր գայըղա պինպա կի-տէրէր իսէտէ պաղը գանճա իլէ ալմագ իւզրէ իբէն գայրգ տէվ-ըիլիպ տէօրտիւ գուրթուլուր վէ իբրսի պաղուլուր:

—Գէօթահեա մութասարրքը Արիֆի բաշա նայեմ 28տէ վէֆաթ իթմիշ տիր:

— Սթամպօլ սօգագլարընն պիր հաֆթաեա դատար էվվէլճէ եաբընմըշ օյան կագլար իլէ թէն-վիր օլունճաղը մէվսուգէն իչի-տիկյօր: Ճումատա իրթէսի ագ-շամը Պալըգ Բազարընտա իչպու կագլարտան պիր գաչ թանէսի եանմագտա օլտուղու կէօրիւմիշ տիր:

—Մարիւմ օլտուղու վէճհ իլէ, Արապ քէօյէ ախղու իթասը թահ-թը մէմուլէթտէ օլուպ, պու մէմուլէթ երինէ պու տէֆա թէքիտ օլունարագ, հէր քիմ պու թիճարէթին իճրասընա ճէսարէթ իտէր իսէ, էվվէլա պիր սէնէ սօն-րա պիրեր սէնէ դամիրլա հապ-սա իլգա օլունարագ, թէտիպ օ-լունճագլարընավէքօյէլերազատ իտիլէճէկինէ տայիր վիլայէթլերէ էմրնամէի սամի կիթտիյի իչիտիլ-միշ տիր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երիմի պիր եաշընտան աշաղը օյանարրն թէպտիլի մէզհէպ իթ-մէսինէ մուվաֆագաթ իթմէմէսի-նի Բաթրիգխանէ՚տէ ֆաթլէզպապը Ալիյէ թէքլիֆ իթմիշ օլտուղընտան 15 եաշընտա օյանարրն թէպտի-լի մէզհէպ իթմէսի՝ մուվաֆագը գանունը մէմլէքէթի օյտուղունա տայիր պու տէֆա պիլ վաէթա պիր ճէվապ արմըշ տրը: Հալ պու-քի պու ճէվապա գանի օլմայա-բագ, երինէ պու մէսէլէ իւզէրինէ Պապը Ալիեէ եազմաղա, վէ թէպ-տիլի տին ու մէզհէպ իչիւն 21 եաշընտա պուլունրլմասընն էլ-զէմ՝ օլտուղունու իսպաթ իթմէյէ գարար վէրմիշ տիր:

—

Գեր. Մամբրէ եպիսկոպոս եա-ըրն վէ եա օ պիր կիւն Մուշա վէ Պիթլիզէ (Բաղէշ) միւթէվէճճիհէն Ցէրսաատէթտէն հարէքէթ իսէ-ճէք տիր:

—

Գեր. Օրմանեան վարդապետ տիւնքի կիւն Գումգաբուտա Մայր եկեղեցիտէ գուտտասը չէրիֆ ճ-ըա իտուպ քարոզ վէրմիշ օյտու-ղունտան, բէք չօգ ճէմաաթ պու-լունտուղու կիպի, Բաթրիք Ղմեն. Ներսէս Սրբազան հազրէթլերի տախի հազը պուլունմուշ տուր:

—

Կեդրոնական վարժարանտա ումումի տէրսլերի թէրթիպ ու թանզիմ իթմէք իւզրէ, Գեր. Օր-մանեան Տ. Մաղաքիա վարդա-պետ իլէ Եուսուֆեան Տիգրան վէ Ա.պտուլլահեան Գէորգ էֆէնտի-լերտէն իպարէթ օլարագ պիր գօմիթէ թէշքիլ ու ինթիխապ օ-լունմուշ տըր:

—

Պաղը ահվալը նահէմվարիսին-տէն տալը Ս. Փրկիչ հասթախա-նէսինտէ հապս իսիրմիշ օլան կո-րիւն վարդապետին, բաթրիգ-բիւթպէթլու Հասուն էֆէնտի հազրէթլերինէ պիր մէքթուպ եա-զարագ, էկէր քէնտիսինի մահ-պուսիյէթտէն գուրթարըր իսէ, դաթօլիքիկի դապուլ իտէճէկինի պէէան իթմիշ օլտուղու կէչէնտէ եազըմըշ իսի:

Մուախխարէն իթտիկիմիշ թահ-գիգաթա կէօրէ, միւշարէյէյհ բաթրիգ հազրէթլերինէ միւրա-ճաաթ իտէն՝ մէրգում՚ կորիւն վարդապետ օլմայըպ, պիր նի-զամըզ նիքեահ իճրա իթմիշ օլ-տուղունտան տոյայը, սրֆարը բուհանիյէսի ֆէսխ իտիրմիշ օյան վէ մէգքիւր հասթախանէտէն ֆի-բրար իտէն Արզումանեան Ստե-փան իմիշ: Հալ պու քի, բաթ-բիգ Հասուն էֆէնտի հազրէթլէ-բի, մէրգումին գաթոլիքիկէ գա-պուլ օլունմայաճաղընա տայիր ճէվապը գաթի վէրմիշ տիր:

—

Լտիրնէ առաջնորդու Արժ. Բուսճուգլեան Գէորգ վարդա-պետ իւչ կիւն մուգատտէմ Ցէր-սաատէթէ միւլասէլէթ իթմիշ տիր:

Միլլէթիմիզին Գայսէրիյէ միւ-թէպէրանընտան օլուպ Սթամ-պօլտա իդամէթ իթմէքտէ պու-լունան Նգագաեան Յովհաննէս ագա, 75 եաշընտա օլտուղու հալ-տէ, տիւնքի կիւն իրթիհալը տա-ըը զագա ելէսիյտիր, վէ ճէնազէ ալայը պու կիւն սաաթ 7տէ իճրա օլունճագ տրը:

Միւթէվէֆֆաի մուամիլէ՚ի էր-պապը համիյէթ ու ֆազիլէթտէն պուլունմաղա, վէֆաթը չայանը թէէսիֆ տիր:

8ԿԿԷՐ ԲԵԼԷՐՈՒԸ ԷԼԷ ԷՎԼԱՆՈՒ-ՄԷՆԻՆ ԳԻՐԱՃԱՌ ՕԼՈՒՆԱ:

ՎԼԱՅԱԹԸ ՇԱՀԱՆԵՏԻ ԷՄՆԻՅԷԹ

Վիլայաթ զապրթասընդն ճինայեթլէրի մէն վէ ճանիլէրի թէվդրջ իթմէք ճիհէթինտէ զայրի միէսսիր պուլունտուզունա տայիր Պաշ վէքիլ բաշա հազրէթլէրի վարիէրէ պա թէլէկրաֆ պիր գրթա թահրիրաթը ուսուսիյէ կէմնաէրմիշ օլուզ, պունու զաղէթամզդէն էվվէլքի բէնչէնպիհ կիւնքի նիւսխէսինտէ տերմ իթմիշ իտիք։ Թահրիրաթը մէգքիւբէ, հայուուտլուդ վէ ատէմ գաթլի վէ զուլմար հագդընտա սըդ սըդ չիքեայէթ վարիտ օլուուզունու, վէ հալ պու քի, վիլայաթ հիւքիւմէթլէրինին էօթէյէն պէրու պու չիքեայաթա միւպաղաղա նազարրյա պագմագտա պուլունմուշ օլուուդլարընը դիքք իթտիքտէն սոնրա, ահալինին հուզուդ վէ մէնաֆիին մուհաֆազա օլունմագ իւզրէ, իճրայի դանունա միւտայիմ իգտամ իթմէք, հիւքիւմաթը մահէլլէյէնին վազիֆէսի իգթիզասընտան օլուուզունու դէեան իտուպ, վիլայաթ հիւքիւմէթլէրի պու վազիֆէյէրինի թանզիյաթ թանզիմագտա օլուուդլարընա տայիր պիր թէէմնաթ օլմագ իւզրէ, Պաշ վէքիլ բաշա հազրէթլէրի, հեր դաղս վէ սանճագ ատախիրնատ իճրա օլունան ճինայէթլէրին պիր տէֆթէրէ դայարը, օրալարընա օ մահ դարիճընտա պաչդա ճինայէթ վուզու պուլմմը օլուուզունա տայիր, վիլայէթ մէմուրինի միւքիյէ վէ ասքէրիյէսինտէն շերհ վերիմէսինի, վալիլերէ էմր իտէյօր։ Հեր այ պու տէֆթէրլերի կէօնտերմէսինի մէմուրլար, թէտրիճէն ճէզալանարընընա ճագ տրը։

Իշթէ պաշ վէքեայէթ ճանիպի ալմսինտէն վիլայաթա կէօնտերիլէն թահրիրաթը մէպի պունան իպարէթի օլուպ, օ պապտէ պաղը միւթալաաթ վարիտի իտթր օլայօր իսէ տէ, չիմտիլիք պիզիմ թալաֆիմիզդան պիր չէ, տէմէքլիի ճայիզ կէօրմէյիպ, ՄէՀԷՐԷՔ տէ-ԳՕՇԷ զաղէթասընդն նէչը իթտիպի պիր պէնան, զիրատ պէր վէճհի իսթիսար թէրճէմմէ իթմիշիզ տիր։

«Ֆրանսանը (պուլունմասը) տէվլէթէ չօղա մալ օլմուշ օլան ճան վէ մալ էմնիյէթի մատէսինի թէմիլիյէ իչիւն, պու թահրիրաթը պիր թէչէպուս իտիմիշ օլուուզունու, մակէ մէմնունիյէ միչահէտէ իտէյօրուզ։ Սայիտ բաշանընն թավսիյէ իթտիյի թէէպիր հաթթը զաթրնտա սատէ պիր չէյ օլուպ, իթիրազա մահէլ պըրաղմագ։ Էյէր մէգքիւբ տէֆթէրլերին տօղրուճա թանզիմ գըլընմասը վէ վազթընտա կէօնտերիմէսի իչիւն Պաշը Ա.ի պու եօլտա դուսուբ խոէն մէմուրլարընա չէտիտ ճէզալար թերթիպինտէն կէրի տուրմագ իսէ, էյի սթաթիսթիգլէր էլէ կէթիրիլէճէք տիր։ Հեր այ պու տէֆթէրլերին կէօնտերմէսինի էմր իթմէքտէն միւրատ քէնտի զապրթալարընընը խըտմէթլէրինի հիւսնի ինֆա իթմէլէրինէ նէզարէթ իչիւն դայմագամլարա, միւթեսարրֆլարա վէ վալիլերէ դայրէթ վէրմէք տիր։ Հեր հանկը վալինին, միւթեսարրֆընը եախսոտ դայմագամին ճէտվէլի էն ազ ճինայէթ լագըրտըսը իսէյօր իսէ, օ վալի, միւթեսարրֆ եախսոտ դայմագամ, հէպսինտէն մահիր իսարէ մէմուրու ատտ օլունճագ տրը, վէ զապրթա հեր նէրէտէ քի մէմուրիյէթինի հիւսնի ինֆա իսէյօր իսէ, իչթէ օրատա ճինայէթլէր ազ օլապիլիր։

«Պու եօլ, Էվրօբա հիւքիւմէթլերինին գըլա պիր թարիգլէ վասըլ օլմագլարը նէթիճէսէ վասըլ օլմագ իչիւն, տէօնէմէճի պիր թարիգ թուլմագ տրը։ Էվրօբա հիւքիւմէթլերի պիր էյի բոլիս, պիր էյի ժանտարմա հէյէթի թէչքիլ իտերէք, այնի մագսատի էլէ կէթիրիրլր։ Շիմտի հիւքիւմէթի Օէնիյէ վալիլերէ տէյօրքի,—«Զապրթա հէյէթինէ միւ«ասսիր պիր սուրէթլէ իճրան մէ«մուրիյէթ իթտիրմէք, սիզին վա«զիֆէնիզ իգթիզասընտան սրը։ Հէյէր վիլայէթլերտէն Պաշը Ա. «վլյէ կէօնտերիլէն ճինայէթ ըս«թանթիսթիգլերի տօղրու իսէ, «սիզին զապրթանընզ էյի իշ կէօր«մէյօր տիմէք օլուր, պունտան «պէօյլէ, սիզ վալիլեր, զապրթա «հէյէթինիզին գուսուրլարընը, «քէնտի տէֆթէրինիզ վասիթասը «իլէ իթիրաֆ իտէճէք, վէ սիզ «քէնտի քէնտինիզի մուհաֆէմէ «իտէճէքսինիզ։ Էյէր սուրէթի «իթիրաֆընընզ տօղրու օլմազ եա«նի տէֆթերլերինիզ եանլըշ օլուր«սա, սիզէ ճէզա վերիլէճէքտիր։ «Վէ էյէր զապրթա հէյէթինիզին «էյի իշ կէօրմէսէյի, օ տէֆթէր«լերտէն անլաշըլըրսա, եինէ ճէ«զա կէօրէճէքսինիզ։»

«Շիմտի պու ուսուլ իլէ ճինայէթլէր հազդընտա տօղրու եախսա եանլըշ պիր մըգտար սթաթիսթիգ իսթիհսալ իթմէքտէն պաշգա վիլայաթտա ուսուլը մէզքիւրան ֆիիլէն նէ կիպի նէթիճէսի օլաճաղընը անլամագ միւշքիլ տիր։ Պու ուսուլուն պաչլրճա էյիլիսի, վալիլեր, միւթեսարրֆլար վէ դայմագամլար իւզէրինէ մանէվի պիր կէմ դօմագ թատավրուունտա օլմասը տրը։ Հալ պու քի, պէօյլէ պիր կէմին մատտեթէննէ տերճէճ դուվվէթի օլապիլէճէճինի անլայամագտա տրը։

«Յէսսէլէ օնտա տրը քի, պու սթաթիսթիգլէր վասիթասը իլէ վիլայաթտա զապրթա հէյէթինին ումումէն զաչրը միւէսսիր պիր հալտէ պուլունտուղու անլաշըլըրգտա, մէսուլիյէթի քիմէ այտա օլաճագ տրը։ Էյէր գապահաթ վալիլերին օլաճաղը մուհագդագ օլսա, պու ճիհէթլէ օնլարա պիր կէմ թագմագլըզը խայլի նէթիճէսի օլապիլիրսա։ Ֆագաթ վիլայաթ իչլերինէ տայիր օլան վուպուճումուզ, պէօյլէ պիր թասմին եարմագլըզա միւսաատ իթմէօր։ վալիլեր պէնա իսթիհնա տայիմա չիքեայէթ իթմիշ տիրլեր քի, քէնտի էմրլերի թահթընա վազ օլունմուշ օլան զապթիյէլերին մըգտարը, մէմուր օլտուգլարը իշ իչիւն զապրը քեֆֆի տիր, վէ վիլայաթ վարիսաթընընն տայիմա ագըզ Սթամպօլա կիթմէսի սէպէպլյէ։ Քէնտիլեր (վալիլեր) էլլերի ալթընտա օլան պիր գաչ նէֆեր զապթիյէլերին պիլէ մասչընը վերէմէէօրլար, վէ պունլար տա չըզկըտան չըգբէօրլար։

«Էյէր պու չիքեայէթլեր, պիր տերէճէ օլսուն էսասը իսէ, զապրթա հէյէթինին միւէսսիր պիր սուրէթտէ իճրայի իսրամէթ իթմէմէսինին գապահաթը, հիւքիւմէթէ այիտ օլուպ, վալիլերէ այիտ տէյիլ տիր։ Շու հալտէ վալիլերին, պիզիմ վիլայէթիմիզտէ պու այ շու գատար ճինայէթ օլտու, օ պիր այ տա պու գատար ճինայէթ օլտու տէյէլերի, քէնտիլէր, եանի վալիլերճէ պիր գապահաթին իթիրաֆը տիմէք օլմայրպ, մահզա, հիւքիւմէթի մերքէզիյէ ալէյհինտէ պիր իթհամամ տիմէք օլուր։

«Շու հալտէ, պու այրգ ճէտվէլլերին իչի նէթիճէսի օլուպ, եվվէլա, իճրա օլունան ճինայէթլերէ տայիր պիրէր սթաթիսթիգ օլաճագ, վէ սանիէն, զապրթա հէյէթինի հիւսնի թէչքիլ իթմէք իչիւն հիւքիւմէթէ զայրէթ վերճէք տիր։ Ֆագաթ, ճէէպա պու սուրէթլէ իսթիհսալ օլունճագ սթաթիսթիգլերին պիր ֆիիլի նէթիճէսի օլաճ՝ագ մը տրը, վէ շիմտիյէ տէկին սթաթիսթիգսիզ օլարագ վագի օլան պունճա ճինայէթլերին վէ օ եիւզտէն Պաշը Ա.իյէ հասըլ օլան նէթիճէի վէսիսիմէնին զապրթա հէյէթինի հիւսնի թէչքիլ եչիւն պիր թէէսիրի օլամաբրը հալտէ, սթաթիսթիգլի ճինայէթլերին թէէսիրի օլապիլէճէք մի տիր։»

ԻԳԱՄԷԻ ՏԱՎԱՍ

Վ.Ի ՎԱԳՐԹ ԿԱԶԷԹԱՍԸ

Ճուտաա իրթէսի կիւնքի նիւսխէսիպտէ իյան իթմիշ օլաուզումուզ վէճհէ, Վ-ՓԷԸ զաղէթասընդն ճուտաա կիւնքի ճէվապրմըզ իւզէրինէ ալեյհիմիզտէ նէչը իթտիյի պէնատէ, հազդրմըզտա ԷՀԼԻ ՖԻՍՍԱՏ թապիրինի իսթիմալ իթմէպինտէն նաչի, զաղէթայի մէզքիւր ալեյհինտէ իգամէի տավա իթմիշիզ տիր։ Պու տավայա տայիր զաղէթամըզտա բէյ տիր բէյ իթտայի մարիւտաթ իտէճէք օլաուզումուզտան, հէպսինտէն կվվէ Վ-ՓԷԸՆՆ պիպէ վիրտիյի մէզքիւր ճէվապընն սուրէթինի պէր վէճհի տաթի այնէն վէ հարֆիյեէն տերճ իտէրիզ։

Վ-ՓԷՐԸ ՊԷՆԱ

«Թէէճհանը Լէֆէեր նամ զաղէթա «նընն թախտիչի էզհան իտէճէք «վէ Լրմէնի մէսէլէսի նամբյլա «պլեթիւն Լվրօբանընն հուզուրընն «տա պիր մէսէլէ բէյտա օլմասը։ «Նա սէպէպ օլաճագ մէգալաթ «նէչը իթմէսի իւզէրինէ եաղմըշ «օլաուզումուզ պաղը միւթալաա «թը աճիզանէմիզէ քէ էնեի ճէ«վապ օլարագ թահրիր իյլեթիկի «հեզլեանլար իլէ եասը մէսէլէ «հագդընտաքի միւթալաաթըմըզ «ումումճա վէ ալել խուսուս Լր«մէնի վալանտաշլարընընճա եան«լրշ անլաշըլմամագ իչիւն պաղը «լիֆատաթտա պուլունմուշտուս։ «Պու քէրրէ մէգքիւր զաղէթա, «հեզլեանլարընը թէէրրար եօլուն«տա պիզէ պիր ճէվապ, վէ թար«ը իֆատէի պի եաեպանէսիյլէ «Լրմէնի միլլէթինին զաղէթասը «օլմաղա լայրզ օլմայրպ, պիր վա«ղրագբարէի հեզլեան իտուկինի «մէյտանա գօյմուշ օլուուզունան, «պէօյլէ քէնտիլէրինէ էհէմմիյէթ «վերմէք իչիւն միլլէթ իշլերինի «գարըշտըրան էհլի ֆէսատ հագ«զընտա մանթպուտաթ իտարէսինին «էնղարը արգագաթընը թէքրար «տավէթէ իքթիֆա իյլերիզ։»

Թէրճհանը Լֆէեր.—Պիզ տէ Վ-ՓԷՐ ընն շու սօն ասմբրլարը հագդընտա մէհաքիմին էնղարը արգագաթընը տավէթ իմմիշ օլաուզումուզու իլան իտերիզ։

—

Գ-ՓԷՐ ա'Օրէն զաղէթասը, ճուտաա իրթէսի կիւնքի նիւսխէսինտէ, Վ-ՓԷՐ իլ օլան միւպանատիվլի տաչիր ամիտէքի Փէդրոյը նէչը իթմիշ տիր։

«Վ-ՓԷՐ զաղէթասը, Լրմէնիլէր «էէհինտէ Թէրճհանը Լֆէեր-ընն նէչը «իթտիյի պէնատէրի ճէրհ իտէ«մէյիպ, պիր Լրմէնի մէսէլէսի «չըգարմագ իսթէյօր տէյի պու «զաղէթայը իթհամ իտերէր, օ«նուն իւզէրինէ մանթպուտաթ ի«տարէի պէհիեէսինին նաղա«ըը տըզդամըը տավէթ իտէ«յօր։ Թիւրք կազէթասը պէէ«քի եօյէ իսթէր քի, Ասիայի Օս«մանի Լրմէնիլէրինին տիչար օլ«տուզլարը զուրլարը հիքեայէ «իթմէքլիք, Էրմէնի կազէթասը «ըընա մէն օլունսուն։։ Պիլ աքս, «Վ-ՓԷՐ, Պուլկարիսթան վէ Շար«գի Ռումէլի Իսլամլարընընն ահ«վալընա տայիր գատէն միւպա«ղաա օլունմուշ չիքեայէթլեր իլէ «քէնտի սիւթիունլէրինի տօղտուր«մադըզը քէօթիւ կէօրմէյօր, վէ «հալ պու քի, օրալարտա միւթէ«մէքքին Իսլամլարընն ահվալը, «վան, Մուշ վէ սայիր մահէլլեր «Էրմէնիլերինին ահվալընա թէչ«պիհ օլունմայաճաղը տա մա«լիմ տիր։ Վ-ՓԷՐ կազէթասը, «քէնտի միլլէթտաշլարընընն տա«վասընը ալիգայէ իսէրէք պիր «մուգատտէս վազիֆէ ինֆա իթ«մէքտէ օլան ըէֆիդինին տիւ«մա իրթէսի կիւնքի նիւսխէսինտէ, Վ-ՓԷՐ իլ օլան միւպանատիվլի տա«յիր ամիտէքի Փէդրոյը նէչը իթմիշ տիր։

«Վ-ՓԷՐ զաղէթասը, Լրմէնիլէր «էէհինտէ Թէրճհանը Լֆէեր-ընն նէչը «իթտիյի պէնատէրի ճէրհ իտէ«մէյիպ, պիր Լրմէնի մէսէլէսի «չըգարմագ իսթէյօր տէյի պու «զաղէթայը իթհամ իտերէր, օ«նուն իւզէրինէ մանթպուտաթ ի«տարէի պէհիեէսինին նաղա«ըը տըզդամըը տավէթ իտէ«յօր։ Թիւրք կազէթասը պէէ«քի եօյէ իսթէր քի, Ասիայի Օս«մանի Լրմէնիլէրինին տիչար օլ«տուզլարը զուրլարը հիքեայէ «իթմէքլիք, Էրմէնի կազէթասը «ըընա մէն օլունսուն։։ Պիլ աքս, «Վ-ՓԷՐ, Պուլկարիսթան վէ Շար«գի Ռումէլի Իսլամլարընընն ահ«վալընա տայիր գատէն միւպա«ղաա օլունմուշ չիքեայէթլեր իլէ «քէնտի սիւթիունլէրինի տօղտուր«մադըզը քէօթիւ կէօրմէյօր, վէ «հալ պու քի, օրալարտա միւթէ«մէքքին Իսլամլարընն ահվալը, «վան, Մուշ վէ սայիր մահէլլեր «Էրմէնիլերինին ահվալընա թէչ«պիհ օլունմայաճաղը տա մա«լիմ տիր։ Վ-ՓԷՐ կազէթասը, «քէնտի միլլէթտաշլարընընն տա«վասընը ալիգայէ իսէրէք պիր «մուգատտէս վազիֆէ ինֆա իթ«մէքտէ օլան ըէֆիդինին տիւ«մա ագրեզ Սթամպօլա կիթմէսի սէպէպլյէ։ Քէնտիլեր (վալիլեր) էլլերի ալթընտա օլան պիր գաչ նէֆեր զապթիյէլերին պիլէ մասչընը վերէմէէօրլար, վէ պունլար տա չըզկըտան չըգբէօրլար։

«Էյէր պու չիքեայէթլեր, պիր տերէճէ օլսուն էսասը իսէ, զապրթա հէյէթինին միւէսսիր պիր սուրէթտէ իճրայի իսրամէթ իթմէմէսինին գապահաթը, հիքեայէթ այիտ օլուպ, վալիլերէ այիտ տէյիլ տիր։ Շու հալտէ վալիլերին, պիզիմ վիլայէթիմիզտէ պու այ շու գատար ճինայէթ օլտու, օ պիր այ տա պու գատար ճինայէթ օլտու տէյէլերի, քէնտիլէր, եանի վալիլերճէ պիր գապահաթին իթիրաֆը տիմէք օլմայրպ, մահզա, հիքեայէթի մերքէզիյէ ալէյհինտէ պիր իթհամամ տիմէք օլուր։

«Շու հալտէ, պու այրգ ճէտվէլլերին իչի նէթիճէսի օլուպ, եվվէլա, իճրա օլունան ճինայէթլերէ տայիր պիրէր սթաթիսթիգ օլաճագ, վէ սանիէն, զապրթա հէյէթինի հիսնի թէչքիլ իթմէք իչիւն հիքեայէթ զայրէթ վերճէք տիր։ Ֆագաթ, ճէէպա պու սուրէթլէ իսթիհսալ օլունճագ սթաթիսթիգլերին պիր ֆիիլի նէթիճէսի օլաճ՝ագ մը տրը, վէ շիմտիյէ տէկին սթաթիսթիգսիզ օլարագ վագի օլան պունճա ճինայէթլերին վէ օ եիւզտէն Պաշը Ա.իյէ «չարը միւճաղաթ օլմասընը թա«լեպ իսէճէք եէրտէ, Պէրլին «ահանամէսինին 23ինճի պէնատի«նին Ամիրի իճրայա վազընը թա«էթ իթմէ, տահա էվլա օլուրու«տու։

«Վ-ՓԷՐ կազէթասը թէրճհանը «Լֆէեր գարշըսընտա աճընճագ «պիր օյուն իճրա իթմէքտէ տիր։»

Թարգ. զաղէթասընն Տէրսատաէթ մուխպիրի սօն մէքթուպարընտան պիրիսինտէ սահր մուհիմմ էֆէնտի իւէ պէրապէր աթիտէքի ֆըգրայը տա եազը յօր։

«Թէէխիր միրատ օլունմասրը թագտիրտէ թիւրքլերտէն նէ՝ տէրէճէ սերիէն ըսլահաթ գանունընը թանզիմ իտէպիլիր օլտուգլարընն պիր սուրէթի, օրտույի հիմայունու միւճէտտէտէն թէչքիլ ու թանզիմէ մէմուր օլմուշ վէ մէմուրիյէթինին իկը գըսմընը իգմալ իթմիշ օլան թէնսիգաթը ասքերիէ գօմիսիօնունտա կէօրիւլմիշ տիր։ Օն կիւնլիք գըսսա պիր միւտտէթ զարֆընտա, օրտույի հիմայունընն թէչքիլաթը ճէտիտէսինէ տայիր եէնի պիր ուսուլ թանզիմ, վէ լիճէրլիթ թատիգ Զաթը հազրէթի Բահիչահէյէ թագտիմ օլունտու։ Պու ուսուլը ճէտիտ հագդընտա պէր վէճհի պիր պաղը մալիմաթ իթա իտէրիմ։

«Լվվէլա, — պու ուսուլ, միւտէթի իսրամէթի ասքերիէյի, բիատտ իչիւն իբի սէնէյէ վէ սիւարի իլէ թօրճու իչիւն իչ սէնէյէ թէնզիլ իթմէքտէ տիր։

«Յանիէն, — ուսուլը մէգքիւր միճիպինճէ, ասայիշ զէմանընտա տէվլէթի Օսմանիյէնին անճագ 100,000 ասքերի պուլունուպ, հարպ էնասընտա տերհալ 1,600,000 (պիր միլեոն ալթը եիւզ պին) ատէմ չըգարապիլէճէք տիր։

«Մալիսէն,—Սէնէվի ալթը միլեոն լիրա մասրաֆլա, օրտունուն իհթիյաճաթը թէսվիյէ օլունապիլէճէք տիր։

«Բապիէն,—Ասքէր թահրիրիտէ, Իսլամլար վէ Խրիսթիյանլար մէեանընտա ֆարգ գօնուլմայաճագ տրը։

«Պու կիպի պիր ուսուլուն զարպի Էվրօբատա մէվգիի իճրայա վազը զայրը միմքին օլաճագ իտի իսէ տէ, մէվատտը ասքերիէեէ էյիտէն վագրքի օլան վէ թէֆիլրուատը մասրահաթա տայիր մալիմաթլարը պուլունան պաղը զէվթը պէեանընճա, ուսուլը մէգքիւր թիւրքիատա իճրա օլունապիլէճէք տիր։

«Թիւրքլեր, էն միթի վէ էն հալիմ ատէմ օլուուգտան մատտա պիր ասքերին իֆայա մէմուր օլուուզու խըտմէթ իչիւն ազիմ իսթիհատարը վար տրը, ուէնկյօր, վէ ասքերի թաչիմէրի ըէք չարուգ էյրէնիրլեր, էյրէ քի, հէր ատէմ միճէրբէտ Ն զամ օրտուսունտա խրտմէթ իթմէէէ մճ պուր օլմագ ըզ, կիւզել իհթիյաթ ֆըրգալարը թէ՝չբ՝ օլունապիլիր։ Մէսէլա, մուհարեպէի տիրէ էսնասընտա Օսմանլըարը պաղը էն ալէա թապուրարը ըէտիֆ ասքերլերինէն միւրեքքեպ օլուպ, պունլարընն պիր պէօյիւք դրսմը ասքիրի Օսմանիյէ արֆամընը խրտմէթ իթմէմիշ իտի։

«Ռիվայէթէ կէօրէ, Պէյդրը բաշա վէ Զաթը Շահանէ եավերանընտան մրբայ Ցրէ յա (Ֆրանսըզ) իքիսի տէ գօմիսիօնը մէգքիւրէ ալա պուլունտուգարը հալտէ, պու ուսուլու զայէթլէ թահսին իթմէքտէ տիրլեր։ Շիմտի պագալըմ իճրա օլունաճ՝գ մը տրը։»

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԼԱՐ

Կէչէն կիւն իլան իթտիյիմիզ վէճէլ իչթէ Պանչաւ իմզասը յլա ալտըզմըզ չայանը միւթալաա պիր վարագայը պէր վէճհը զիր տէրճ իտերիզ։

Կ. Պոլիս 4 Նոյ. 1879

. . . Խմբագիր,

Ջեզ անչուչա բանքերք հաղորդած են թէ Պոլսոյ 3 ընկերութիւնքը միացնելու շարժում մը սկսեր է։ Այս խնդրոյն վրայ ե՛թէ լուութիւն կը պահէք այն կարծիքով թէ հրապարակային վիճաբանութիւնք կրնան դարձնաւրել փոխանակ շինելու, այդ ձեր լաւութիւնը կը վկայէ։ բայց ներուի ինձ ըսել թէ բոլորովին անժամանակ է։ Զեմ նայիր միայն թէ միութեան խնդիրն ազգին լուսաւորութեան վերայ երեալ լինելով պէտք է անոր ճանչցուի, այլ կը նկատեմ նաև թէ առանց հասարակութեան առջև երլելու լուծում մը չպիտի ստանայ։

Նախ փութամ յայտարարել թէ 3 ընկերութեանց ալ անդամ եմ որով հետևաբար չեմ կրնար բամբասուիլ իբր կողմակալ։ եթէ քննութիւնքս կծու լինին, և կը խնդրեմ որ ընթերցողք ինձ խոստանան թէ, անհաճոյ տեղեկութիւններ լսելէ իսկ յետոյ, ընկերութեանց համար ունեցած սէրը մաղի չափ չպիտի պակասցնէ։ այլ պիտի ընծայէ։ Ինչպես իմ փափաքս է, իր ջանքը միշտ աւելի լաւն յառաջ բերելու։

Վեց ամիսէ ի վեր ընկերութեանց բոլորտիքը միացման խոսքեր խօսուիլը կը լսեմ, բայց չը գիտեմ ինչ գերազոյն պատճառաւ բանակցութիւնը տեղ մը չեն յանգիր և նոյն գոյնն ու կերպարանքը կառնուն ինչ գոյն ու կերպարանք որ ստացած է Ցուսնաստանի սահմանագլուսց խընդիրը։ Երևի, բարձր դիւանագիտութեան ճաշակն ասոնց ալ փոխանցեր է։

Երբք ընկերութիւնք մանաւ՞ թէ չէ —պատասխան, ոչ—այո։ — ինչո՞ւ չմիանան։— Որովհետև միութիւնէ եաև ասնն միցում կը դադրի և առանց միցման նոր ընկերութիւնը մահարուն թմբրութեան մէջ կարող է ինալ։—փաստ մ'է, լաւ, ուրիշ չունի՞։—Ոչ։ Գանք քեզ, դու ի՞նչ փաստ ունիս միլութեան ի նպաստ։—Նախ, մըրցումի դադրիլն այդ ընկերութեանց ծագման նախապատճառը չլինելով, չկրնար անոնց յարատեւութեան առաջին պայմանը լինել։ Եթէ յարատեւեն, ոչ թէ չը նորհիւ մրցման պիտի լինի այդ, այլ շնորհիւ մի աւելի բարձր և վսեմ զգացումի, հայրենասիրութեան։ Մրցումը որ նախանձէն չատ հեռու չէ, այսօր ընկերութեանց մէջ դառածեր է ի թշնամութիւն և յատելութիւն։ այդ մրցումի պատճառաւ է որ մինաւելի պանծալի երևելու այնատած ատեն՝ կաշխատի նաև միւսներուն փայը արդիլել։ այդ մրցումի պատճառաւ է որ մին իր շահերն ապահովելու չգոհանալով միւսին նիւթական և բարոյական շահերը վոնգի դնել կը փորձէ։ այդ մրցումի պատճառաւ է որ չհանեցան միաբանիլ դպրոցական և ուսուցչական խնդրոց որոշման մասին, և այդ մասին համար միայն կողմէ եղած առաջարկը որպէս մէկ դառն խնծոր մը նըկատուեցաւ, որու միւսներն ակռայ անգամ չդարկին։ Մին, ինքզինքն են բարձրը դասելով եկեր հասեր է այն գաղափարին թէ ուրիշ ընկերութեանց երթալ հըպիլը պարզապէս պղծուիլ է, միւսներն ալ առիթին ամբարտաւան այդ դիրքն վիրաւորուած, ոչ միայն անոր անդամները կատէ, այլ ի միասին անոնց ընկերութիւնն ալ, որ սուրբ է, և որու յաջողուածքը իրենց սիրտը կը կծէն, և անյաջողութիւնք ալ կուրախացնեն։ կարծես թէ 3 ընկերութիւնք զատ զատ բանակներ են, միշտ մէկմէկու դէմ գրգռուած և նախանձ։ Ահա մրցումի արդիւնքները։ Ինչ որ այստեղ կը գրեմ անհիմն խօսքեր չեն, ի հարկին, կարող եմ մի առ մի թուել այնպիսի տեղի ունեցած դէպքեր որոնք կատարեալ պէս զիս կարդարացնեն։ Ուղղամիտ երիտասարդ մը այսպէս կը սեր տեղ մը։ «Դժուար թողերթան այդ ընկերութիւնք եթէ առանց պատժառաւ Ազգին մէկ քանի երիտասարդները միշտ այսպէս դժուութեան մէջ պիտի մընան։ — Ես ալ պատասխանեցի։ «Ըստ որում ոչ դու և ոչ ես, չենք փափաքիր Սանդարամետ ուզարկել և Արարատեանն և Դիզրոցասիրաց և Կիլիկեանն, ուրեմն աւելի լաւ կը լինի անոնց տեղ ղրկել մրցումի գաղափարն և զայն պաշպանողները»։

Հիմայ, պարոն ընթերցող, կը խնդրեմ նկատել որ ամէն առաւօտ որ արևը կը ծագի, կը բանի նաև մի նոր ընկերութիւն, ճիշդ ինչպէս հաղարը դաղարն և ամենայն բանջարեղէնք։ Իմ տկար յիշողութիւնս չը ցուցներ պատմութեան մէջ ինձ մի ժամանակամիջոց որ ընկերութիւններ արտադրելու մասին այնքան բեղմնաւոր եղած լինի որչափ այս վերջի տարիներս։ կը նայիս օրին մէկն այս ինչ թաղի բնակիչք տեղ մը կը հաւաքուին, կանոնագիր մը կը ձաբատեն, հինք մը փոքել կուտան և ըստ որում նոր ազգ Հայաստանի համար մտածել է, ուստի նպատակ կընտրեն։ Հայ հայրենիքին մէջ ուսանող ծաւալման նպաստել։ Անգին։ Բարիգ կամ թիֆլիզ նստող Հայը գլուխը քարին կը զարնէ և չհասկընար թէ այս բիւրաւոր ընկերութիւնք, մի և նոյն վայրը կեդրոն ունենալով, և մի և նոյն նպատակին ձգտելով ինչ տարօրինակ մարմանդ կգան որ զատ զատ կանոնագիրներ կը յօրինեն, գրասենեակներ կը վարձեն, ժողովներ կը գումարեն, ուսումնական յայտագրեր կը դրծեն և այլն։ Ես ալ, պարզ մահկանացու մը, սա չեմ հասկրցած թէ Պոլսոյ Հայ հասարակութիւնն ինչպէս, դպրոցի համար է ըսով, քաղաքացիութեան իրաւունք կուտայ այսօր Դպրոց-Աբեղեանի, վաղը Արարատեանի, միւս օր Խրլանու ընկերութիւն, 4 դ օր Կիլիկեանի, 5 դ օր Ասիական ընկերութեան 6 դ օր Արմենուհեաց, 7 դ Ազգանուէր Հայուհեաց, 8 դ Դպրոցասէր Հայուհեաց, 9 դ օրը Հայկազնեան ընկերութեան, 10 դ օրը Պէշիքթաշու Օժանդակ Ընկերութեան և այլն, բոլորն էլ, նկատեցէք, Հայաստանի համար։ Ամենակարողն Աստուած միայն եօթն օր նոր բան տեսաւ, իր արարչութիւնքը։ Պոլսոյ Հայերն իրենք զիրենք կը դատապարտեն ամէն օր տարին 365 նոր ընկերութիւն տեսնելու։ Ճշմարիտը խոստովանինք լրջաբար, այս երեւոյթը հիւանդութեան նշան է, առողջ մտքի, լուրջ և հեռատես ազգասիրութեան ապացոյց չէ։ Ամէն բանի մէջ, որակը կը փնտռուի և ոչ քանակութիւնը։ Հայաստանը լուսաւորելու համար այս տեսակ մանրկեկ ընկերութիւնները չեն որ պէտք են։ Ոչ թէ 15 այլ 1000 հատ եթէ ըլլան, նորէն ոչ մի հիմնաւոր գործ չենք կարենար տեսնել։

Միւս կողմէ այս շտապնդանք ընկերութեանց շատերուն ճակտին գրուած է թէ մի մօտաւոր օր պիտի կործանին։ Կարելի չէ ապրիլ այն պայմանաց մէջ ուր կը գտնուին։ Բօպէական և պատանեկան եռանդն է լոկ որ անոնց հիմը կը կազմէ, և այսպիսի եռանդներն ալ, շատ տեսեր ենք, չեն կրնայ միշտ և նոյնը մնալ։

Ժողովուրդն ընկերութեանց այս վիճակէն վերջապէս դժգոհիլ սկսեր է և ըմբոստներ է թէ ամէնն ալ չ'անհետանալու համար միակ միջոց մը կայ, այն է մէկ քանին միացնել։ Միայն Ցանկասանէն չէ որ «միացէք» բառը ընկերութեանց ականջին կը հասնի օր օրի աւելի հնչողութեամբ, այլ մինչեւ Ռուսիայի խորերէն ուր ա-

ուատաձեռնութեան ոգին չուարած կանգ առեր է այս ընկերութեանց բազմաթուութեան և կործանարութեան գայթակղեցուցիչ տեսարանին առջև։ Այս դժգոհութեան նշանները պէտք է որ լուրջ անդամց զգացնել տան որ եթէ մինչեւ այսօր ազգը ծիծաղուն երես՝ այսուհետեւ ալ խոժոռ դէմք կրնայ ցուցնել, նուիրատուութիւնք և գասատ բարբրուվին կրնան դադրիլ։ Ասոր համար, պարաք մը կայ ամէն այն անձին վրայ որ այս ընկերութեանց յառաջացման և հաստատ ապագային կը ցանկայ, փորձ է հեռուն աչք նետել և նախատեսել թէ, անոնց վիճակ փոփոխել չտալով ինչ ճնաներ, և զանոնք միացնելով ինչ բարիքներ կրնան յառաջ գալ։

Ես ճնաները կրցածիս չափ ցցուցի։ բարիքներուն գալով՝ կը տեսնեմ թէ երկու տեսակ պիտի լինին։ Ա. դպրոցական կրթական գործը չատ պիտի բարւոքի, Բ. ազգն ալ աւելի ձեռնտուութիւն պիտի ընէ լուսաւորութեան գործին։

Մասնա մի օր հրատարակեց թէ Դպրոցասիրաց-Արևելեան առաջարկութիւն ըրեր է հրաւիրեր է Արարատեանը և Կիլիկեանն որ գան գոնէ միայն ուսումնական խնդրոց վրայ միաձայնին, ինչպէս ուսումնական յայտագրերը իմաստասիրել և շինել ամենալաւը, դասագրքերը քննել, նոր մեթոդով դասագրքեր պատրաստել տալ, գործ՝ որ մի ընկերութիւն առանձին չէր կրնար տանիը ինչ որ գիտեմ այս քայլափոխի մասին, սա է թէ այս հրաւէրին ոչ մին չպատասխանեց։ Ամէն տեղութիւն հասարակաց կրթութեան պաշտօնեութիւն մ'ունի, մեր ազգին մէջ, կամայ ակամայ, այս բարձր պաշտօնն ընկերութեանց կը թողուի, և ահա հեռն ուատելութիւնը կ'արգիլէ որ մի այսպիսի ընդհանուր բարիք գոյանայ։

Ընդհանուր գանգատ մ'է թէ դասատու չըկայ—ի՞նչ դարման։ վարժապետանոց մը հաստատել որ դասատու հասցնէ։—Բայց ահա Արարատեանն ունի կըսեն, մէկ հատ վանի մէջ։ Ունի, այո՛, ինչպէս իւսկիւտար ունի ճեմարան մը։ Երկու անուն որ հաւասարապէս ըսեն կուզեն ինչ որ իրօք չեն։

Ով են որ կը դասախօսեն վանի վարժապետանոցին մէջ։ —Մեզ ծանօթ միայն Գ. փորթուգալեանը կայ որ, թէպէտ մէկ հատիկ ալ դասէր, Թիֆլիզի Ներսէսեան վարժարանի ստորին կարգերուն միայն կը դասախօսէր։ Ամենիս ընթերցող, այս իրողութիւնը չեմ յառաջ բերէր որ Գ. Փորթուգալեանի նկատմամբ յարգանքդ պակսի, քանի որ ինքն իսկ երբեք գլխէն չէր անցունէր թէ մի օր դասատուներ ստեղծելու պաշտօնը պիտի ստանայ, և հաւատա, ինչպէս անկեղծօրէն ես կը հաւատամ որ եթէ նա ընդունած է այդ պաշտօնը մի միայն գործին սկզբնաւորութիւն տալու փափաքով է, ըսելով ինքն իրեն թէ փոքր առ փոքր ամէն բան կը կանոնաւորուի։ Ուղիղ նախատեսութիւն, քանի որ այդ հարկն զգալ սկսած ենք ամէնքնիս։ Մեր պէտքերը լեցնելու համար հարկաւոր է մի այնպիսի վարժապետանոց, որուն գլուխը գտնուի Դերմանիա ուսած մանկավարժներ, ինչպէս Գ. Մանդինեան, Գ. Դէլվերեան Լայպզ, և ուր երթան դասախօսել այնպիսի մարդիկ որոց միակ ասպարէզն եղած ըլլայ դաս տալ և աղայ կրթելը։ Արդ մի այսպիսի մեծ գործ՝ չկայ ընկերութիւնմը որ առանձին ձեռնարկելու կարողութիւն ունենայ, բայց մէկ քանին միանալով ամէն դիւրութիւն կունենան։ Անօգուտ է կարծել թէ ուրոյն ուրոյն մնալով, անոնք կը յաջողին իրենց վրայ բաժնել այդ մեծ ձեռնարկին ծախքերը, քանի որ դպրոցական յայտագրի մասին, որ աւելի պարզ բան մ'էր, միաբանելու այնչափ ցանկութիւն չունեցան։

Միացման առաւելութիւնք ասոնք չեն միայն։ Այն ամէն թարմ ոյժերն որք 3 ընկերութեանց մէջ ցրուցան են, միւնոյն առանցքի և միւնոյն դաշտի մէջ մտնելով անտարակոյս աւելի գործ պիտի չենեն։ Գաղտնիք մը չէ և ոչ մէկի համար թէ ընկերութեանց մէջ առհասարակ անդամց մեծ մասն անտարբեր կը կենայ, իսկ փոքրիկ մաս մը միայն կաշխատի։ Այսպէս ալ թէ Արարատեանի, թէ Դպրոցասիրացի և թէ Կիլիկեանի մէջ անձնուիրաբար աշխատողաց թիւը շատ անձուկ է կամ 10 կամ 12 անձ, թիւ մը որ պակսելու ենթակայ ըլլալով կարող ենք արդարացի կերպիւ ըսել թէ ընկերութեան գործերն ալ դէպի չարն աւելի կամ նուազ ենթակայ են յեղյեղման, բայց երբ կը միանան, անոնք ալ ի մի վայր կը հաւաքուին և երբ նոր ընկերութիւնն իրեն հիմ կունենայ 30-35 անդամներ և երբ անդամց ջանքն ու խելքը, ամէն մարդ կարող է ըսել թէ անոր ներկայն և ապագայն ապահով է։ Այս ապահովագիրքը, այո, չունին այսօր ընկերութեանց և ոչ մին։

Հաշուի մէջ չդրի այն ամենալաւ ազդեցութիւնն որ 3 ընկերութեանց միացումը պիտի գործէ ամբողջ ազգին վրայ։ Այնուհետև, չատ իրաւամբ կրնանք յուսալ որ բարեսէր անձինքներ կտակներ թողուն ընկերութեան, աներեւոյթ զինքն ապահով պայմանաց մէջ։ Ռուսաստանցի մի Հայ՝ ընկերութեանց այժմեան դիրքին պատճառաւ, չէ համարձակած ի գործ դնել կտակ մը ընելու դիտաւորութիւնը։ Ես անտարակոյս եմ թէ միութիւնը բեղմնաւորելու համար ինչ պաշտպանութիւն որ պէտք է վեհ. կաթողիկոսն ինչպէս Սրբազան Պատրիարքը չպիտի զլանան։ Կարելի է իսկ որ Եւրոպական հզոր դեսպան մ'ալ իր հովանաւորութիւն շնորհէ։ Դիտէք արդէն թէ ինչպէս Սրբ. Պատրիարքը Կիլիկիանին այնպէս ալ վեհ. կաթողիկոսն և վեհ. Բրիտանական դեսպան իրենց նեցուկը շնորհած են Դպրոցասիրաց-Արևելեանի։ Երկար մտածել պէտք չէ համարելու համար թէ Միացեալ ընկերութիւնն այս պիտի բարձր հովանաւորութեանց տակ մնալով քիչ դիւրութիւններ չպատրաստեր իրեն գալիքը այն դաշտին մէջ որ այն քան խոշ և խութ կը գտնուին։

Ահա առաւելութիւններ զորս կը դնեմ կշիռին մէկ նժարին մէջ, իսկ միւսին մէջ դիր դու ալ մըրցումն և իր սքանչելի արդիւնքներն ալ։ Ըսէ, անկեղծ ազդասէր, որ կողմ կը ծռի նժարը։

Անկողմնակալ լինելու համար, պէտք է ըսել որ Դպրոց-Արևելեանը միշտ միութեան կուսակից լինելով 6 ամիս յառաջ կ'առաջարկէր զայն Կիլիկեանի, որոյ մէկ քանի անդամք ինչպէս Պ. Ջերազ, մեծ յօժարութիւն կը ցցունէ, իսկ այլք պաղ անտարբերութիւն մը։ Արարատեանը անմատչելի լինելուն, մէկը չէր համարձակած մօտ երթալ և միութիւն բառն հնչել, սակայն չատ չանցնիր, ահա Ռուսաստանէն Մշակը որ թարգման կանգնելովայն տեղի հասարակաց կարծիքին՝ միութիւն կը յորդորէ 3 ընկերութիւններն և ինքն Պ. Գրիգոր Արծրունին որ Արարատեանի համար 1,500 ոսկի հաւաքած էր մասնաւոր նամակներով նոյն յորդորը կը կարդայ։ Թէ Ցահկաստանէն և թէ Ռուսիայէն եղած այս պահանջին առջև, միացման հակառակորդները մէկ քիչ կը մեղմանան,—բայց մէջ տեղ կելլէ խնդիր մը—մեծ խնդիր—ի՞նչպէս, Տէր Աստուած, ի՞նչ պայմաններով միացընել այս ընկերութիւնները։—Մին կըսէ, «ընկերութիւնք չձուլուին, այլ դաշնակցութիւն մ'ընեն մեզ ի Ներքին»։ Մարքիս, անդիմադրելի կերպիւ իսկոյն կը ներկայանայ Գերմանական պետութեանց դաշնակցութիւնն և գլուխս երկու ձեռքիս մէջ ամուր մը բռնած կը մտածեմ ու կը մտածեմ թէ սաստիկական ընկերութեանց միջև դաշնակցութիւնն ի՞նչ ըսել է, և յետոյ սա ալ կը խորհիմ թէ Գերմանացի քաղաքագէտը, գործնական մարդիկ ինչու այդ դրութիւնը չընցին եթէ լաւ էր։—Միւսն ալ լուրջ և ծանր դէմքով մը կըսէ «Պարոններ, ես Ձեզմէ աւելի բարա ունիմ, աւելի վարկ և աւելի անուն, ուստի պէտք է որ էն նպաստաւոր պայմաններն ընդունիմ Ձեզմէ»։ Այս խօսքին վրայ էլ կը մտածեմ, նոյնպէս բան չեմ հասկնար։ — Արարատեան ընկերութիւն միթէ չահադիտական կամ վաճառականական ընկերութիւն է։ Ազգն երբ բարա կուտայ, իմ Արարատեանի ընկերներուս չատ անչուշտ, այլ անոնց գործին այսինքն դպրոցներուն, այսինքն, Հայաստանի լուսաւորութեան գործին։ Եթէ ազգն ուզէ որ Արարատեանի 2300 լիրան գործածուի նաև Կիլիկիայի և կամ Աւլաչկերտի դպրոցներուն, միթէ Արարատեան ընկերքը կարողութիւն և իրաւունք ունին ազգին այդ կամքը չկատարելու։ Եթէ Վասպուրականի դպրոցներն ազգին յառաջադիմութեան միջոցներ են, Կիլիկիայի դպրոցներն հապա ի՞նչ են։ Այդ գումարն մերը չէ. ապացոյց մեր տուածէն 5 բարայ եւ չենք կրնար առնուլ։ Այդ ի՞նչպէս Արարատեան անուն կրողները կարող ենք զմեզ աւելի վեր դասել, Դպրոցասիրաց-Արևելեանի և Կիլիկեանի անդամներէն քանի որ այս ընկերութեանց մէջ անհատական կերպարանք չունինք, այլ պարզապէս ազգային անհատի կերպարանք, և 3 ընկերութիւնք ալ Ազգին զաւակներն, Ազգին գործերն ըլլալով՝ այդ դործին մէջ ամենքնիս հաւասար ենք առանց խորութեան։ Ուստի միութիւնը կարելի է այս երեք ընկերութեանց մէջ, երբ ամէն մին հաւասար պայմաններ կընդունի, և որովհետև այս ոգին հիմ բռնած չեն իրենց վիճաբանութեանց, ահա երեք ամիս է որ կը բանակցին ու կը բանակցին առանց արդիւնքի։

Իմ ամենատկար խելքովս ահա սակայն ինչ պայման պէտք են.

1°. Միացեալ ընկերութիւնը կրնանուն մը որ 3 ին անունէն տարբեր ըլլայ, ամէն վեճի և նախանձայուզութեան առիթն առնելու համար։

2°. Միացեալ ընկերութիւն երբեսպիսանական դրութիւն առնու, վասնզի իր անդամց թիւն առջի օրէն 1300 պիտի ըլլայ, թիւ մ'որով ժողով ընել հնար չէ։

3°. Ամէն մի ընկերութիւն առաջին տարին հաւասար թուով ներկայացուցիչներ տայ—օրինակ 30-և երեքէն եկած այս 90 ներկայացուցիչք՝ ընտրեն պաշտօնեայները։

4°. Դանձերը միացնել և կատարել ամէն ընկերութեան առած պարտականութիւնը։ Բնական է որ այս հիմը չպիտի ընդունեն անոնք որ կերպ մը կը մնտաեն միութիւնը չյաջողցնելու համար և ես կը զարմանամ թէ երբ Սրբազան Պատրիարք հայրը կը հաճի իր մօտ կանչել այդ 3 ընկերութիւններն ի միութիւն յորդորելու ինչպէս երկուքը սիրով կերթան լսել մեր ամենաադամսէր դլխոյն խորհուրդներն և խրատներն, ու միւսը, կամ ժամանակի կամ փափաքի պակասութեան պատճառաւ չպատասխաներ Սրբազան Հօր հրաւէրին։

Ժողովուրդը դատաւորն է, իր վճիռը պէտք է տայ։ Պ—ՆԼ—

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Ամէն Բ-ԲԷ

Լօնտրա 20 դեկտ.

Դալքիւթատան կէլէն պիր թէլէկրաֆա կ'օրէ, ժէնէրալ կորոն Գեապիէլ կիմէք իւզրէ դէկտ. 17 տէ Ֆակտալատան հաբէլէթ իթմիշ, վէ դէկտ, 15ատն պէրու ժէնէրալ կորոն իլէ մուխապէրաթ թէքրար պաշլանմըշ տըր։ Կէլէն թէլէկրաֆլարա պադրըր խէ, Գապիէլէր բէք տէ ճիտատի մուգավէմէթտէ պուլունմայոր ար, վէ մուգավէմէթ՝ Ագզանը էսքի օրտուսմանտան գալմա ասքէրլէրդէն էօթէյ կէչմէ տիքճէ, ինկիլիզլէր պէցիլիք պիր մուխթարատա տէյել տիրլէր։ Բէք չօգ սէրտարլըր՝ իսթիլալն չիւպէլէրի [հագդանտա վէ էհալիի թահրիք իչուն մուհարրիբլէրն իթթիխադ իթտիքլէրի վէսայիթ իւզրինէ միւհիմ մալիւմաթ վէրմիշլէր տիր։ Վէսայիթի մէզքիրէտէն պիրի չու եֆքեարը նէչր իթմէք իտի քի, չիմտիյէ գասար բէք աղ վէրկի վար իքէն, ինկիլիզլէր չիմտի մէմլէքէթէ բէք ազը վէրկի թարհ իտիյորլար։ Ժէնէրալ Գէյբը՝ պիր չօգ քէօյ եագմուշ տըր, պիրա դուրտի մէզքիրէ էհալիսի իսմիթլալ ֆիքրի կէօսթէրմիշ տիր։

Ագզանիսթանն չօգ թարֆլարընտա հավա բէք սօսմուշտուր, վէ քիւլլիյէթլի դար եաղմագտա տըր։ Սըր Ռիչարտ Թէմբլ՝ Սուգուրտան Գէլիթէյէ միւմթազ օլան տէմիր եօլ ինշաատընա զայրէթ վէ կէրմիյէթ վերմէքտէ տիր։

Գիր խայլի Ագֆանլար Թարաֆընտան պիր գալէտէ մահսուս պուլունան ժէնէրալ Կուկ՝ մէրգուման ալէյհինտէ զրիպանէ մուհարէպէ իթմէք իչին էրէյիճէ գուվվէթէ մալիք տիր։ Գանտահար էյալէթի՝ ինկիլթէրրայա իթաաթ իթմէք էմարէլէրի կէօսթէրիյօր։

Պու սապահի Տէյլի Նիւ-ըն Վիէննատան ալըգ նէչր իթտիկի պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Մ. Գալիս՝ գօնթ Զիչինին եէրինէ Տէրսաատէթ Ավսթրիա-Մաճարիսթան սէֆիրլիկինէ թային օլունմուշ իմիշ։

Լօնտրա 20 դեկտ.

Պու սապահի թայմ տիյօր. «Ռուսիա իմբէրաթորլէհիսթանին պայլըճա չէհիրլէրինէ գավանիյի պէլէտիյէ վէրիլմէսինի էմր իթմիշ տիր։ Բէզալիք Ռուսիատա իսլահաթն թէտարիքինէ մէմուր օլան գօմիսիոնն նաղարը տիգաթընը՝ պայլըճա իհթիյաճաթը մահալլիյէէ աթֆ իթմէսինի էմր իյլէմիշ տիր։»

Ալէքսանիա վէ Ավսթրիա—Մաճարիսթան տէվլէթլէրինին Ռուսիայը քէնտի իթթիֆագլարընա տախիլ իթմէք ֆիքրինտէ պուլունտուգլարընա տայիր զուհուր իտէն չայիայը Թայմ թէքզիպ իտիյօր։ Մէգթիւր կազէթա պուչայիայը բէք միւնասիպէթսիզ պիր թէվաթուր թապիր իտիյօր, զիրա իթթիֆագը մէզքուր պիղզաթ Ռուսիա ալէյհինտէ տիր։

Վիէննա 19 դեկտ.

Վիէննա կազէթալարը՝ միւլզա Գոլկարիսթան միլլէթ մեճլիսինին 116 ազասրնտան 92 սինին պիր պէյանանամէսինի նէչր իտիյօրլար։ Գու պէյանանամէ՝ մեճլիսի մէզքիրը՝ տաղրտըլմասընտան էվվէլ վուգու պուլան վուգուաթը մէյտանա գէլիր։

Բէթթերսպուրկ 19 դեկտ.

Գօնթ Շուվալօֆ՝ իսթիֆասընը վերմիշ օլան զապթիյէ նազարը ժէնէրալ Տրէնթէլէնին եերինէ՝ նասպ օլունճաճագ տըր։ Կազէթալար՝ Մոսգուա վալիսի ալէյհինտէ վուգու պուլան սուլ գասարն մուվաֆֆագ օլմատըղընա պէյանը մէմնունիյէթ իտուպ, զապթա հէյէթինին՝ ասըլ Նիհիլիսթ սերքերտէլէրինի զէնկին թագըմընտա արամասընը թավսիյէ իտիյօրլար։

Լօնտրա 20 դեկտ.

Հինտիսթանտա էճզալի նարիյէ վէ պա խուսուս պարութ ֆիրուխթու մէն օլունալը՝ էքսէր միւհէնտիս ամէլիաթընն թաթիլ օլունտը։

ՇԱՐԳԱՄՈՒՀԱՐԷՊԷՍԻ

ԹԷՔԻՐԴԱՂԻՆՈՒՄԷԼԻ ՃԻՀԷԹԻ

ԳԱՐԱՏԱՂ, ՄՈՒՀԱՐԷՊԱԹԸ

Միաթարէէնին ագա օլունմասը վէ մուգատէմաթը սուլթիյէնին իմզալանմասը։

—

Թիւրքիա տօղրուտան տօղրույա Ռուսիա իլէ միւզաքէրէ իթմէյէ դարար վէրիր։ — Միւզաքէրաթը օղրատըղը թէէխխիրաթ։

—

(733 Նումէրոտան դէվամ)

Շէոյլէ քի, Ռուսիա պիր միւթարէքէնին չարթլարը էւզէրինէ միւզաքէրէյէ կիրիշմէյէ բաղլ օլտու իսէ տէ, իչպու միւզաքէրէյի տօղրուտան տօղրույա Օսմանլը ժէնէրալլարըլա իճրա իթմէյի չարթ գոյտու։ Ինկիլթէրրա իսէ խսթէսալ քի իշլէր պաշգա տիրմիւ ճէրէյան իթսին վէ միւզաքէրաթը մէզքուրէ, հիւքիւմէթի մէթպուալէրի թարաֆընտան թային օլունան խուսուսի մուրաթասալար վասէթասըլա գապնէթօլար արասընտա իճրա օլունսընա։ Ինկիլթէրրանն արզու վէ միւրաա էյլէտիկի պէօյլէ պիր միւզաքէրաթտա սայմա պիր իւմիտ վար իտի քի, Էւրոբա միւսալահէլէ իտաւպ քէնտի ըէյինի վէրմէկէ պիր ֆրսաթ պուլատիլիր։

Իշթէ Ռուսիանըն տա իսթէմէտիկի պու իտի։ միւզաքէրաթը սուլհիյէտէ ասլա էճնէպի միւտախէլէսի պուլունտըրմամագ իչուն Ռուսիա նէհայէթ տէրէճէտէ զայրէթ իթտի վէ քէնտի զալիպլիք հագդընը եիւրիթմէք վէ էնամի մուխասէմաթտա վիրա վիրա միւտախէլէ տըրըլմըլարընա քէնտիսինի ազ չօգ թաաճիզ իթմէքտէ օլան պիթարաֆ հիւքիւմէթլէրէ քէնտինի կէօսթէրմէք իսթէտի։ Պու մուխալէֆէթէն իւզէրինէ ինկիլթէրրանըն իտտաասընտան վազ կէչմէսի լազըմ կէլտի վէ նասրլ քի մալիւմ տիր, խարիճիյէ նազարը ըրտա Ցէրպի քէնտիսի՝ Թիւրքիանըն տօղրուտան տօղրույա Ռուսիայա միւրաճաաթ իթմէսինի նասիհաթ իթմէյէ մէճպուր օլատու։

Գունեան իւզէրինէ Օսմանլը խարիճիյէ նազարը Սէրվէր բաշա Լօնտրատա մուգիմ սալթանաթը սէֆիրի Միւզիրիս բաշայա պիր թահրիրաթ իրսալ վէ պիր միւթարէքէ իսթիհսալի իչուն տօղրուտան տօղրույա իճրաի մուամէլաթա թէշէպպիս իթտի, վէ պու սուրէթլէ միւզաքէրաթի պաշլայուպ, եիրմի իւչ կիւն տէվամ իթտի, վէ թէմամըլլա էսրար ալթընտա սէթր օլունտու։ Պու միւտաէթի էանասընտա Էւրոբա, Շարգ մէսէլէսինին հայլ ու թէվիկսինի բէք ալագատար իքէն, հէման հիչ պիր խապէր վէ մալիւմաթսըզ գալար։ Ռուս օրտուլարը սէյլապ կիպի Օսմանը թօրրադընն իչինտէն սիւրաթը թամամ իլէ էլէրլէմէքտէ օլուպ, հալպու քի պունլարըն նէրէտէ գարար գէլըպ տուրաճագլարընտան Էւրոբանըն ասլա պիր մալիւմաթը մէվսուգէսի եօգ իտի։ Ռուսլար պու իշտէ պիւթիւն մուվաֆֆագիյաթը ագաբէրիյէլէրինին սէմէրէլէրինի էլտէ իթմէկէ վէ տէվլէթլէրի միւզաքէրաթա գարըշըրմամաղա չէզ ըշտըզլարընտան, վէ պու խուսուս Էւրոբայա պէօյլէ պիր հագարէթ սայլըտըրընտան, Էւրոբա պունա թահամիւլ իթմէմէկէ պաշլայոր իտի։ Հալ պու քի Բուսլաղ, տայմա Պապը Ալինին թէրէտարուտատընտան խսթիֆատէ իտուպ իշլէրինի պէկէճէմէկէ պագէյօրլար իտի։

Ցունվար 9 տա Սէրասքէր Բէուֆ բաշա, միւքեմլէմէ մէմուրը վասէթասըլա իլք տէֆա օլարագ Լոֆչա օրտուկէտանընտա կրանտիւգ Նիգոլայա պիր թէլէկրաֆ իրսալ իթտի վէ Բումէլի ումումի ասքիրի Օսմանլի պաշգօմանտանը Մէհմէտ Ալի բաշանըն ագտը միւթարէքէ իչին մէմուրը միւրախխաս քայլին օլունտուղունու իշար էյլէտի։ Ցահա դիատէ էմին օլմազ իչուն տիկէր պիր թէլէկ աֆ տա Պուգրէչէ իրսալ օլունուպ, Բուսիանըն ումումի օրտու կէտանընա կէմն տէրիմէսի բիճա օլունտու։ Պուրատա թիւրքլէր ասլա ինանըմազկէր սաֆտէրունըզդա պուլունտուլար։ Պիր միւթարէքէ ագա իթմէք իչուն թիւրքլէր տօղրուտան տօղրույա Բուսլարա միւրաճաաթ իթմէլիսարլէգ աէյու Բուսլար ինկիլթէրրայա ճէվապ վէրմիշ օլտուդարընտան, Բէուֆ բաշա տախի սալթ միւքեմլէմէ մէմուրը կէօնտէրմէքլէ միւթարէքէ ֆօլուր պիրէր զանն իթտիվէ օ միւթարէքէ Բուսլաղ, տայմա Պապը Ալինին թէրէտարուտատընտան խսթիֆատէ իտուպ իշլէրինի պէկէճէմէկէ պագէյօրլար իտի։

Ցունվար 9 տա Սէրասքէր Բէուֆ բաշա, միւքեմլէմէ մէմուրը վասէթասըլա իլք տէֆա օլարագ Լոֆչա օրտուկէտանընտա կրանտիւգ Նիգոլայա պիր թէլէկրաֆ իրսալ իթտի վէ Բումէլի ումումի ասքիրի Օսմանլի պաշգօմանտանը Մէհմէտ Ալի բաշանըն ագտը միւթարէքէ իչին մէմուրը միւրախխաս քայլին օլունտուղունու իշար էյլէտի։ Ցահա դիատէ էմին օլմազ իչուն տիկէր պիր թէլէկ աֆ տա Պուգրէչէ իրսալ օլունուպ, Բուսիանըն ումումի օրտու կէտանընա կէմն տէրիմէսի բիճա օլունտու։ Պուրատա թիւրքլէր ասլա ինանըմազկէր սաֆտէրունըզդա պուլունտուլար։ Պիր միւթարէքէ ագա իթմէք իչուն թիւրքլէր տօղրուտան տօղրույա Բուսլարա միւրաճաաթ իթմէլիսարլէգ աէյու Բուսլար ինկիլթէրրայա ճէվապ վէրմիշ օլտուդարընտան, Բէուֆ բաշա տախի սալթ միւքեմլէմէ մէմուրը կէօնտէրմէքլէ միւթարէքէ ֆօլուր պիրէր զանն իթտիվէ օ միւթարէքէ լէյյէ մէպնէ մուխասէմաթն թամամկէ իչուն Օսմանլը ագաբէրինէ էմր վէրիլտի։ Իշթէ պու եանլըշ անլայըշ իչուն ժէնէրալ կուրգօ օրտուսընտա ժէնէրալ Վէլիամինօֆրն գօլու օթուզ ալթը սաաթ մուհարեպէ իթմէտի, վէ զանն օլունտուղունա կէօրէ, պու խուսուս վէյսէլ բաշանըն Շերգատա տուպրըլպ էսիր թուութասընա սուհուլէթ վերտի։ Լաքին պու զանընը նէ տերէճէյէ գատար էհէմիյէթի օլտուղընը թային վէ թամամէ։ Իսէ մէ՞։

Պունուն իւզէրինէ Պապը Ալի Բէուֆ բաշա վասէթասըլա շուսնու սիւալ իթտի։ «Միւսալէհանընն էսասընը թային իտէճէք շէրաիթ նէտէ՞ն իպարէթի տիր։» Պու սիւալա կրան տիւգ Նիգոլա տէրագատ ճէվապ վերէմէտի, զիրա գապիտէնէթօտան թալիմաթ կէթիրէճէք օլան բօսթա օ վագթի հէնուզ կէլմէմիշ իտի։ Պու բօսթա Բէթերսպուրկտան յունվար 4 տէ հարէքէթ իթմիշ օլմաղլա պէքլէնիրուպ, Նիհայէթ յունվար 13 ինճի կիւնիւ ագշամընը կէճճէ Պապը Ալիյէ շու ճէվապ կէլտի։ «Էյկէր շէրաիթի սուլհիյէյի անլամագ իսթէրսէնիզ, մուրախասալարընընզը Գէզանընզա իրսալ իտինիզ։ Պիր ճէվապ պէքլէյօրըմ։»

Մ. Լէյբրա յունվարն 17ինճի կիւնիւնէ պէքլէնիլմէսինէ նասիհաթ իթմէքտէ իտի, զիրա օ կիւնու ինկիլիթէրրա բարլամէնթօսը քիւշատ օլունճաճաղընտան, զրալիչա Շարգ մէսէլէսի իւզէրինէ պաղր պէյանամէտ պուլունճաճաղը ճիհէթլէ, Պապը Ալի օնտան իսթիֆատ իտէ պիլիր իտի։

(Տէվ.)

մասնա տայիր Մ. Կլատսթոնը իֆֆատաթը կաղէթալուտա տախի թատարիգ օլունույր։

Սէրպէսթի թարաֆտարը օլան կաղէթալար, հիւբիւմէթին Ա.ֆզանիսթանտաքի բոյիթիգասընա շիտակէթլէ իթիրազ վէ հիւբիւմէթին թատահիհի հուառատ իթմէսի իւզէրինէ զուվվեի ասքէրիյէյի թագվիլ իթմէք իւզրէ վերտիյի վաքթը իխթար իլէ, պէլաքա եէնիսէն ասքէր սէվգի իլէ գուվվեի ասքէրիյէնին թէզէիտ գըլընսըզը պէյան իսէյորլար։

Ա.ֆոն Հ-վա

Բարիզ 19 Դեկտ.

Սբանիատարի սու թուղեանարընտան մուսապ օլանլար մէնաֆիին օլարագ, Ֆրանսըզ մաթպուաթը թարաֆընտան թէրթիպ օլունան գիյնէթի՝ իբտիրամտա տիւնքի կիւն վուգու պուլմուշ, վէ պէտ.յիւ.ք մուվաֆֆագիյէթէ նայլ.օլ.մուշ տուր։

Լոնտրա 19 Դեկտ.

Ժէնէրալ Կուկ՝ Ժակալա գա.լէսինտէ պինլէրճէ կիլդարիէր թարաֆընտան մուհասէրէ օլունմուշ տուր։

Բէթէրսպուրկ 19 Դեկտ.

Բէթէրսպուրկտա պիր կիլդի մաթպաա թութուլմուշ տուր։

Պուքրէշ 19 Դեկտ.

Պու կիւն գոնթ Թորնիէյլի՝ Իթալիա դրալընըն փէվգէլատէ մէ.մուրլըզը վէ մուրախասա էյլիյիկի.նէ տայիր օլան իթիմատնամէլէ.րինի ըէսմէն Ռումանիա բրէնսիպէ թագտիմ իթմիշ տիր։

Բարիս 20 Դեկտ.

Ֆրանսա մէպուսան մէճլիսին.տէ հէր ֆասլը գապուլ օլունան պիւտժէ լայէհասը հէյէթը Ա.յան թարաֆընտան տախի թաստիգ օլունմուշ տուր։

Մէճլիսի ումումիին իճթիմաը խիթամ պուլմուշ տուր։

Հէյէթը վիւքէլա եաբընը միւթ.թէֆիգէն իսթիֆանամէսինի վէ.րէճէք տիր։

Նաֆիա նաղլըը Մ. Ֆրէյսինէ եէնի պիր գապինէ թէշքիլ իտէ.ճէք տիր։

Վիէննա 20 Դեկտ.

Հէեէթը մէպուսան՝ հիւբիւմէթ թարաֆընտան թագտիմ օլունան եէնի նիզամնամէի ասքէրի լայէ.հասընը գապուլ իթմիշ տիր։

Լոնտրա 21 Դեկտ.

Տիւնքի կիւն Դալկիւթտան ալընան պիր թէլէկրաֆտա իս.պէր վերիլմիյինէ կէօրէ, ժէնէ.րալ Բոպէրթսին մայէթինտէ բէք չոդ թօբլար վէ քիւլլիյէթլի միւ.հիմմաթ, վէ էլան Ա.ֆղանիսթան.տա սէֆէր պէր հալտէ զըրդ պէշ պլին ասքէր իլէ եիւզ ալթմըշ թօր պուլունտուղու Հինտիսթան հիւ.քիւմէթի թարաֆընտան իլան օ.լունմուշ տուր։

Գահիրէ 21 Դեկտ.

Մըսըրտա Ֆրանսա տիրէսմաթիդ մէմուրը Մ. տը Բէնկ տիւնքի կիւն պուրայա մուվասէլէթ իյլէմիշ տիր։

Հապէշ ալէյհինտէ թէտարիք.քեաթը ասքէրիյէ յէ տէվամ օլու.նույոր իսէ տէ, միւզաքէրաթը ճարիէնին միւսլիհանէ իխթիամ պուլմասը իւմիտ օլունույոր։

ՐԷՍՄԻ

Թըրնովա սանճաղընտա Լօֆ.չալը Սէյիտ Հաֆըզ Հիլմի էֆ. իպ.նը Հաֆըզ Իպրահիմին միւթէ.սարրըֆ օլտուղու սէնէվի եիւզ զրշ. ֆայեղի վէ 1376 նիւմէրօլու էհհամը ճէսիտէնին պէրաթը՝ գասապի մէզքիւրուն Ռուսիա.լըլար թարաֆընտան իսթիլասընտա զայ օլմուշ օլտուղու մուսաթ.լէյհ Հաֆըզ Հիլմի էֆէնտինին վէրմիշ օլտուղու իսթիտատան անլաշըմըշ, վէ պու միսիլիւ զայ օլան պէրաթըն Ցէրսասատէթ վէ միսայէթ կաղէթալարը իլէ իւչէր տէֆա նէչը ու իլան գըլընտրգ.սան սոնրա, թարիխի էլանտան նիհայէթ պիր սէնէ միւրուրինէ գատար զայ օլան պէրաթ զու.հուր խէր իսէ, գայտը թասհիհ իլէ վերիլմէսի, վէ զուհուր իթ.մէսիյի սուրէթտէ գայտը ամիգի թէրգին իլէ միւճէտատէան պիր զըթա պէրաթ վերիլմէքլէ պէրա.պէր, միւթերաքիւմ ֆայիզինին տախի տէֆաթէն թէսվիյէսի ի.բատէի սէնկէ իգթիզասընան պուլունմուշ օլմաղլա, մէզքիւր պէրաթ հէր.քիմին եէտինտէ իսէ ճանիպի խազինէյէ կէթիրմէսի իխթար վէ իլան օլունուր։

ԻԼԱՆԱԹԸ ՄԻԼԻԷ

ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՆԱԼՈՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՂԱՔԻԱ Ս. ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ

ՕԳՈՒԱՆՆԵՐՈՎ

ԱՐՏԱՍԱՆՆԵԱՆ,

Ի ԼՍԱՐԱՆԻ ԿՐԹԱՍԻՐԱՑ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ՑԻՍԿԻՒՏԱՐ

Ի 17 Նոյեմբեր 1879

կը գտնուի բոլոր Հայ գրավաճառաց քով, գին 3 ղուրուշ արծաթ դրամ։

ՆՈՒԷՐ ԿԱՂԱՆԴԻ

ՊԵՏՔԵՔԱՔԵՔՔ

Կաղանդի առթիւ տղայոց տըրուելիք լաւ ՆՎԷՐԷՔ մը կրնայ ըլլալ, որուն մէջ կը պարունակէ գեղեցիկ և հրաշանգիշ պատմութիւններ, խրատներ և զուարճալի պատկերներ, եւայլն։

Այն գրքոյկը 80 երեսէ բաղկացեալ և 65 մեծ և փոքր պատկերներով, ծաղկագրերով զարդարուած է մաքուր տպագրութեամբ և ընտիր թուղթով, և խաւաքարտով կազմեալ։

Պարզ կազմեալին գինն է 5 դրշ արծաթ, իսկ ոսկեզօծին գինն 8 դրշ. որուն կողքը մաքուր և գունաւոր զատ պատկեր մ'ալ ունի մէջը։

Կեդրոնատեղին է, Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ Լսատ էֆէնտի խան թիւ 17 Նշան Կ. Պէրպէրեանի փոստագրատունը, նաեւ Սուլթան Համամ թիւ 14 Զարդարեան գործարանը, կամուրջի գըլուխ սուճի Պոդոս աղային խանութը և բոլոր Հայ գրավաճառաց քով։

ԻԼԱՆԱԹ

Պայազըտտա Թիւլպէնտճի Ա.սատուր կիւրճեան իսլահ օմայլը եինէ տօլանտըրըճը թարիգինի էլէ ալտըղը տուլայմուշ օլտուղունտան, կէօրէնէրին նասիհաթ էյլէմէսի իչիւն մանթպասմեղ վասըթասըյլա իլան օլունը։

Մուգատտէմա իլան օլունտուղու վէճհ իւզրէ, Բարիզտէն կէլմէ, վէ հէր իգի թարաֆընէն 12չէր եաբրաղը իւզէրինտէ պէյլայ կիւլտալի բէսմի վէ գաբաղընէն իւզէրինտէ սէքիզ բէնկ եանի սարը, մավի, եէշիլ, մոր, գըրմըզը, գահվէ բէնկի, ֆիլիգի, թուրունճի բէնքէր վէ ցովակիմ բաբաղ օղլու իմզասը պուլունան խալիս բիրինճ սիկարա քեաղըտընէն պու.քէրբէ բէյացատա թագլիտի կէօ.րիւլմէքտէ տիր։ Մէզքիւր թագ.լիտ քեաղըտընն կիւլ եաղը, գա.բանֆիլ եաղը կէպի պիր թագըմ գօգուլար տա իլավէ օլունմուշ տուր քի, թիւթիւնիւն քէնտի գօ.գուսունտան պայգա, տրչարտան հիչ պիր գոգու գապուլ իթմէզ օլտուղու, վէ քեաղըտտա գօգու պուլունուր իսէ, թիւթիւնտէ ճըբ.ԼԱԳ բէյտա իտէր օլտուղու տրգ.գամ օլունտուգտա ֆարգ օլու.նապիլիր։ Պու սէպէպտէն խալի.սինին իթիպարը տախի միւխթէլ օլապիլէճէյինտէն, պու միսիլիւ գօգուլու քեաղըտարտան սագը.նըրընսը իչիւն, թէքրար իլանընա հաճէթի կէօրիւմիւշ տիր։

Մէզքիւր սիկարա քեաղտընընն խալիսի Սմամպօլտա թիւթիւն կէսմիրիւլիւ ճատտէսինտէ Ն.Ս 28 մաղազասա ֆիրուխթ օլունմագ.տա տուր։ 45—45

ՎՈՍԲՈՐ

ՏՈՒԽՈՒՆ Վ.Ի ՍԻԿԱՐԱ ՖԱՊՐԻԳԱՍԸ

Գալաթատա Վոյվոտա սոգ.ղընտա Ն.Ս 23 վէ 2 միճէտատէէն քիւշատ օլունմըշ Վոսբոր Նամ ֆապրիգամըզտա Եէնիճէնին էն ալա վէ գօգուլու թիւթիւնլէրին.ատն, քէնտայը տրգ.գամլա իսմալ օլունուպ, Այասուլուգ Նամ մու.զիրը թիւթիւնլէրատէն ասլա պու.լունմամագ չարթը իլէ միւշթէրի.լէրիմիզին խօշնուտիյէթինի պա.տի օլաճագ սուրէթտէ հէր նէվ.թիւթիւն վէ սիկարալար պու.լունարագ, ուսմամ տիւքանլար.տա ֆիրուխթ օլունմագտա պու.լունուղու կիպի, բաղպէթ.լու միշթէրիլէր թարաֆընտան տախի սրբարը օլունտուգտա, քէնտի մանթալապէրինէ մուվաֆֆագ տիգ գամը թամմէ իլէ իսմալու իճրա օլունճաղը, վէ իլէրուտէ կէրէք պէյ օղլու վէ կէրէք սահր իգ.թիզա իտէն մահալէյտէ աչըլա.ճագ մախսուսլի չիւպէլէրիմիզին վէ թային օլունճաղ գօմիսիօնէրլէ.րիմիզին իճրասընա տէկին, միւշ.թէրիլէրիմիզէ սուհուլէթ օլմագ իչիւն սրբարը վէրմէք իսթէյէն.լէրին չիմտիկիք ֆապրիգամըզա վէ Ոթամպօլտա Ա.սմա պիրընտա Ն. 45 աչըմըշ չիւպէմիզէ միւրա.ճաաթ իյլէմէյլերի վէ մէքթուպտա տախի սրբարը վուգուիտէ սէ.րիան իրսալ վէ թէսլիմինէ սայ իտիրմէքտէ տիր։

Մէզքիւր ֆապրիգանընն ասլ իչի, զաթէն էվրօրա իլէ վէ տի.յարը տիսէր իլէ եաբարագ թիւ.թիւն ասլզ ու իթասը եաբմագ.լըգ օլտուղունտան, պու պապատ թիճարբէթտէն զիյատ չերէ ֆէ.խահիշ կէր պուլունտուղու ճիհէթ.լէ, քեաֆֆէի միշթէրիլէրի խօշ.նուտ իթմէքլէ իֆթիխարէ չալը.չաճաղընը՝ ռիայէթլու էհալիյէ վատ ու պէյան իյլէմէքտէ տիր։ 60—60

ԶԻՄԼԷԹՕ

Պայէզ Գարաստունտա Համիտի.եէ իմարէթի իթթիսալինտէ 15 նիւմէրօլու մազազատա հէր նէվ ինկիլիզ վէ Ֆրանսըզ Զիմլէթօ օլա.ըընն խալիսի էհվէն ֆիեաթլա սահիրմագտա օլտուղու կիպի, գարֆիցա, չինկ, չիկ, տէմիր քիւրէկ գուրշուն պօրու վէ եա.մա սէմիրի պուլունմագտա սըր։ 20—10

Թարլա պայր ճատտէսինտէ Ա.թրն պագալ իթթիսալինտէ 72 նիւմէրօ իլէ մաւրագ գամ տիւք.քեանտա իւչ քիչիտէն միւրէքքէպ պիր գումբանեա թէչքիլ իսիլիպ, իչպու տիւքանտա սանտալեա աէօչէմէսի, սէտիր, եաստըգ, ա.ղըր վէ հաֆիֆ եօրկանլար եա.բրլտըղ տան մասատա, գալէմբեար վէ եաղը պօյա, եալտըզ վէ սը.վայա տայիր հէր նէվի իչչէր եա.բրիր։ Տիւքքեանը մէզքիւրէ թէչ.ռիֆէ բաղպէթ վէ թէնէկգիւլ պուլտրան զէվամընն կէրէք ֆի.լտթեա վէ կէրէք մանիատամ հէր վէճհ իլէ մէնտոն իսիլեճէք.լերի մէզքիւր գումբանեա թարա.ֆընտան իլան օլունուր։ 10—4

ԱՍԸԼ ԳԱԶԱՄԻԱ

ԵԱՆԻ

1880

ՍԷՆԷՅԻ ԻՍԱՎԻՏՅԷՅ ՄԱԽՍՈՒՍ

ՕԼԱՆ

ԻՍԹԻԽՐԱՃԱԹ ԻԼԱՎԷ

ԳԷՍԱ ՎԷ ԹՕՀՀԱՆ ՀԻՔԵԱՅԷԼԷՐ

Պու Դաղամիա Զագմագ ճրլար Եօգուլչունտարի Քիմատպճը Դա.ֆֆաֆեանընն տիւքքեանընտա եօգ տուր, օնտան մտաէ հէր էրմէնի Քիմատպճի տիւքքեանլարընտա ոպմըլրը։ Ֆիյ. 2 ղուրուշ։

THE MORGAN'S PATENT CRUCIBLE COMPANY* BATTERSEA WORKS LONDON

TRADE MARK

ԳՈՒՐԾՈՒՄՆ ԳԱԼԷՄ ՄԱՏԻՆԻՅԻ ՄԱԼՄՈՒ, ՕԼՈՒՊ ԲԱԹԷՆԹԱ ԻԼԷ ԹԱՍՏԻԳ ԻՏԻԼՄԷՇ ՕԼԱՆ

ԲՕԹԱԼԱՐԸ

ԻՆԿԻԼԻԶ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՆԸ

MORGAN'S PATENT

BATTERSEA WORKS, LONDRES

ANGLETERRE BREVET MORGAN'S

Եվրոպը պու (Պրբվէ Մօրկան) Բօթալար պիրինճի սընըֆ կիւմիւշ Միտալիա գազանմըշլար տըր։ Լոնտրատա 1862 տէ, Տըպլինտէ 1865 տէ, Նուվէլ-Զէլանտա 1865 տէ, Մոսկուատա 1872 տէ, Օբօրիօնա 1865 տէ, Բասրիզտէ 1867 տէ, Հավրատա 1868 տէ, Ամսթէրտամտա 1869 տա, վէ ալթուն Միտալեա գազանմըշլար տըր Բարիզտէ 1878 տէ։

Ինկիլիրէրտա վէ Ֆրանսա վէ Գերմանիա վէ Ռուսիա եէնէկլէրէ սարէր ըրդիանէլէրինտէ վէ սիլանիանէլէրինտէ ճէմ.լէրին տէ պու բօթլարան բուլանընտըգը էյնը, Ռուսիէյի Շահանին ըրդիանէլէրինտէ վէ սիլանիանէլէրինտէ պախի պու բօթ.ղան բուլանըլըր։

Ինկիլիրէրտա վէ Ֆրանսա վէ Գերմանիա վէ Ռուսիա եէնէկլէրէ սարէր ըրդիանէլէրինտէ վէ սիլանիանէլէրինտէ հէր պու բօթ բուլանընըզը էյնէ, Ռուսիէյի Շահանին ըրդիանէլէրինտէ սէրէյ.սէ դէյօյ.ս բէնզինտէ բօթլար բուլանընտըգը էյ.նէ բուլանըր։

1856 սենէնտէն պէրու, դիկէր հէր ճէնտ վէ եա մարբա.ԼԸ բօթլարդան պու բօթլարը ֆարֆ վէ ֆիխրէլէրի պէր վէճէ.ալի դէյան օլտուր։

Մալըն ճէնտ ալը ռեդրեա օլմայուպ ճիմիկի դէր ալ.յարդա պուլտուր։

Հէր դէր ռեհնէյէ օլմաբդըր ին պէյէ.ա ալտըզը պայա.նըզտը։ Ալմաղ, ևնդալ, պոբբ վէ այլը ալի մարինէլէր բէրբէրտան եէլէ դէճ վէ դալտի էյ.ալ դէճայա բէրբէրլէր դայանըզտը։ Ալը ալտըրալտը, վէ դիկէր բիրինտարդան բէկ ալ ալ.ճարտ ալտընընտը։ Պու դէճ-ալտընընտ եէլէրէս։ Հալտընը ռե.պէրդուարի հէլ դէր ռեհնէր ինիրլ։ Սըճ-ալ սընճ-ալ օճ-ալտան ա.ԼԱՆԴԷՐԴԱ հէլ դէր բէրբէրտա օլմաբդընը։ Ալտ-ալ սայա սրբա.ԼՐ ԻՆԷ, հէլ դէր մաղտրմը օլտուղ. իրտրի վէ ռեհ.բրտ։ Ալտ-ալ դէրտ էյ։ հէր դէր ռեհնը.ԼԸ ՎԷՐ ԴԷՐ։ Իսդրի օլտանտա դարդ էյ։ հէր դէր ռեհնը.ԼԸ ՎԷՐ ԴԷՐ։ Իսդրի օլտանտա դարդ էյ։ հէր դէր ռեհնը.ԼԸ ՎԷՐ ԴԷՐ։ Ալտ-ալ